

პირველი მაისი თბილისში

ეროვნული
მუზეუმი

პირველი მაისი მოსკოვში.

პოლიტიკური ამხ. სტალინის მეთაურობით და მთავრობის წევრები ტრიბუნაზე წი თელ მოედანზე.

წინასწარი ბრძოლები საქმეზე

საერთაშორისო პროლეტარიატმა, იმპერიალიზმის მიერ დაჩაგრულ და დამონებული კოლონიების მშრომლებმა, გამარჯვებულმა საბჭოთა კავშირის მუშათა კლასმა და კოლმეურნე გლეხობამ იზეიმეს პირველი მაისი, რევოლუციონერ ძალთა მობილიზაციის და დემონსტრაციის დღე.

მილიონები გამოვიდნენ ქუჩაზე. მილიონები გამოვიდნენ კაპიტალიზმის წინააღმდეგ ახალ საშინელო ომის სამზადისის წინააღმდეგ, მილიონებმა აღიმაღლეს ხმა ძლევამოსილ გამარჯვებულ სოციალიზმის დასაცავად, რომელსაც მეტად რთულ პირობებში გმირულად აშენებს ჩვენი ქვეყნის მშრომელები.

ათასობით და ათათასობით ჩვენ ქვეყანაში, საბჭოთა კავშირის თვალწინააღმდეგ მიდამოებზე ფართოდ გადაშლილ გამარჯვებულ წითელ დროშის ქვეშ, გამოვიდა ძალაქის პროლეტარები, სოციალისტური სოფლის მშრომელი კოლმეურნე, საშუალო გლეხი სტალინური კოლმეურნე და ერთსულოვნად დაუჭირეს მხარი ჩვენი მთავრობის პოლიტიკას, ჩვენი პარტიის გენერალურ ხაზს.

იქ, კაპიტალისტური მსოფლიოში უკვე ხანა წელია მძვინვარებს აქამდე არ ნახული სიბრძნის და სიძლიერის ეკონომიური კრიზისი, კრიზისი მთელი რიგ ქვეყნებში პოლიტიკური კრიზისად იქცა. მან შეიწირა ესპანეთის მონარქია, მან იმსხვერპლა ივარკრივი, ისტამბული, ის ძირს უთხრის საბჭოთა კავშირის ყველაზე გაშმაგებულ მტერს გერმანიის დიქტატორს. კრიზისი მკაფიო გამოხატულებას პოულობს გერმანიაში, სადაც მსოფლიო პოლიტიკის ძვრები, როგორც კალიდესკოპში ისე აისახებიან.

პაციფიზმის და „დემოკრატიის“ ხანმოკლე ერაზმ განვლო, ენლა კაპიტალისტური მსოფლიოს ბედობაღას სწევებს ქუსლმადარი ჯვარისკაცები გინდებულგ-გიტლერი გერმანიაში, ტარდო საფრანგეთში, კონსერვატორები ინგლისში, შავი რეაქცია ბალკანეთის ქვეყნებში.

ომის შავი საშინელო დრუბლები გარს შემოერტყა მსოფლიოს. ქარიშხლის პირველი წვეთები შორეულ ამოსხალეთს დაეცა. იმპერიალისტური იაპონია ცეცხლითა და მახვილით შეიჭრა ოთხას მილიონიან უზარმაზარ ქვეყანაში, მან გააღდგრა არა მარტო ჩაპი, მან დაიფლავა არა მარტო მანჯურია, არამედ იაპონიის ავანტიურისტულად განწყობილი ფენები, მწათ არიან ჩრდილოეთ მანჯურიიდან შემოტევა დაიწყო საბჭოთა კავშირზე, იაპონია - საფრანგეთის ბლოკი ცდილობს თავს

დაესხას საბჭოთა კავშირს. საფრანგეთის დაგეგმილი ძალები: პილსუდსკი, სამხრეთ სლავეთი, რუმინეთი მზათ არიან საფრანგეთის გენერალურ შტაბის პირველი ძაბი. ლისავერ შემოესიონ ჩვენს ქვეყანას, რომელსაც არ სურს, რომელიც დღიდან მისი არსებობსა მშვიდობიანობის პოლიტიკას ატარებს, რომელიც ყველა ღონისძიებებს ხმარობს, რომ კაცობრიობამ შეინარჩუნოს მშვიდობიანობა.

„განარაღების“ კონფერენციამ აშკარად ყველასათვის გახადა, რომ იმპერიალისტური ქვეყნებს შორის შეურიგებელი წინააღმდეგობანი არსებობს.

ახეთ პირობებში ჩატარდა წელს მსოფლიო რევოლუციონერ ძალებს დემონსტრაციის დღე. ომის რეალურ საფრთხის წინაშე მდგომი პროლეტარიატი დაირაზმა კომუნისტური პარტიის დროშების ირგვლივ. უმუშევართა მილიონებმა მოითხოვეს, პური და მუშაობა. ბერლინის პროლეტარიატის დემონსტრაცია დიუსტ-გარტენში მისი მაჩვენებელია, რომ ჩვენი მომხმ გერმანულ ბოლშევიკების გაგლეხა მუშათა კლასზე დღითი-დღე იზრდება. მართალია ეს ზრდა თვითმღიწიარებით არ მიდის, მართალია, მათ წინ ელოდებოთ მთელი რიგი სიძნელებებისა, მაგრამ მოუხედავთ ყველაფრისა, ის გზას იკავებს მშრომელთა ფართ მასების უმრავლესობის საბოლოო და საპრობათი.

ჩვენ ქვეყანაში საპირველმასის დემონსტრაციები, მაჩვენებელი იყო მშრომელთა ფართო მასების განუსაზღვრელი გმირული ენტუსიზმისა პარტიისადმი და მისი ბელადის აშხ. სტალინისადმი სრული ნდობისა, და მომავალ ბრძოლებსათვის მზადებისა ახალი გამარჯვებების მოპოებისათვის.

პირველ მაისისათვის ამუშავდა ახალი ქარხნები-გოგანტები, „დენროსტრომ“ მისცა პირველი ელექტროდენი, ჩვენი საბჭოთა კავშირ, ინდუსტრი, მოწინავე ტენიის ქვეყნად იქცევა. მიუხედავად ზრდის სიძნელებებისა, პარტია მიდის წინ, ტემპებს არ ანულებს, ვინაიდან მშენებლობის ტემპების შენელება, ნიშნავს ჩვენ დამარცხებას. ჩვენ უნდა დავეწოთ და გავასწოროთ მოწინავე კაპიტალისტური ქვეყნებს სულ ხანმოკლე ისტორიულ მანძილზე.

იზრდება და ძლიერდება სოფლის სოციალისტური სექტორი. ორგანიზაციულად, პოლიტიკურად და სამეურნეო თვალსაზრისით ძლიერდებიან კოლექტიური მეურნეობანი. ჩვენს წინაშე დგას საკითხი საკომეურნეო აქტივის გაზრდის, კომეურნეობაში ბრიგადის განმტკიცების.

საპირველმასის დემონსტრაციები მაჩვენებელი იყო იმისა, რომ მშრომელთა ფართ მასები, ერთსულოვნად დარაზმული არიან ყველა სამეურნეო ამოცანების გადასაჭრელად, რომელიც ჩვენს წინაშე სდგას თანამედროვე ეტაპზე.

ჩვენს ქვეყანას ემუქრებიან ინტერვენციით, ჩვენი მთავრობა ყველა ღონისძიებებს მიმართავს, რომ შეინარჩუნოს მშვიდობიანობა, უზრუნველყოს ზავი, თავს ააშოროს კაცობრიობას ომის საშინელება. საპირველმასის დემონსტრაციებმა ნათელაშყო, რომ ჩვენი ქვეყნის მშრომელთა ფართე მასები, მხარს უჭერენ ჩვენი მთავრობის საგარეო პოლიტიკას. პირველ მაისის დემონსტრაციებმა მთელ მსოფლიოს აშკარად დაანახა, რომ ჩვენ ომი არ გვინდა, მაგრამ მუდამ მზათ ვართ დავიცვათ ჩვენი ქვეყანა, რომ არავის არ მივცეთ უფლებას დაარღვიოს საბჭოთა კავშირში მშვიდობიანი სოციალისტური მშენებლობა. ჩვენ არავისგან არაფერს ვთხოვლობთ, მაგრამ არც არავის არაფერს დაუთმოთ, თუ ეს აუცილებელი იქნება, თუ სხვა გამოსავალი ჩვენ არ გვაქნება, გამარჯვებული მუშათა კლასი და კოლმეურნე გლეხობა აჩვენებს ყველას, როგორ უნდა სოციალისტური სამშობლოს დაცვა.

საპირველმასის დემონსტრაციებში, მშრომელთა ფართო მასები, კიდევ უფრო მეტად დარაზმენ ჩვენი პარტიის გენერალური ხაზის გარშემო, მემარჯვნივ გადახრის, რომელიც მთავარ საფრთხეს წარმოადგენს, „მემარცხენე“ გადამხვევლების და მათი შემარაგებლების წინააღმდეგ.

საპირველმასის დემონსტრაციები მაჩვენებელი იყო ღენიერ ნაციონალური პოლიტიკის სრული გამარჯვების, რომელიც ჩვენ მოვიპოვეთ დიდმპყრობელურ შოვინიზმთან და ადგილობრივ ნაციონალიზმთან ბრძოლაში.

საკავშირო კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის უკანასკნელი დადგენილება სალიტერატურო - სამხატვრო ორგანიზაციების მუშაობის გარდაქმნის შესახებ, კიდევ უფრო მეტად რაზმავს, ჩვენი ლიტერატურის ძალებს პარტიის გარშემო, უდიდესი ამოცანების გადასაწყვეტად. პირველი მაისის დემონსტრაცია იმის მაჩვენებელი იყო, რომ მწერლობა ამ დადგენილების საფუძველზე იბრძოლებს კულტურულ რევოლუციის ამოცანების გადასაწყვეტად.

ჩვენს წინაშე მსოფლიო - ისტორიული მნიშვნელობის ამოცანები სდგას. წინ ახალი ბრძოლები სდგას.

ბოლშევიკური პარტიის ხელში პრესა ყოველთვის წარმოდგენდა არა მარტო აგიტაციასა და პროპაგანდას, არამედ აგრეთვე მასების ორგანიზაციის უძლიერეს იარაღს. ჯერ კიდევ გადასახლებაში ყოფნის დროს ვ. ი. ლენინი პარტიის ორგანიზაციას მჭიდროდ უკავშირებდა პირველ რიგში სოფლად რუსეთის პოლიტიკური გაზეთის შექმნას.

„ჩვენი აზრით, — სწერდა ვ. ი. ლენინი „ისკრა“-ს № 4-ში, — მუშაობის გამოსავალი წერტილი, პირველი პრაქტიკული ნაბიჯი სასურველი ორგანიზაციის შექმნის გზაზე, მთავარი ძაღი, რომლის სამშაღებლათაც ჩვენ შევძლებთ ამ ორგანიზაციის შეუქმნელად განვითარებას, გაღრმავებას და გაფართოვებას, — უნდა გახდეს საერთო რუსეთის პოლიტიკური გაზეთის დაარსება“.

„ჩვენი პარტიული ორგანიზაციის საქმიანობის მთავარ შინაარსს, — ამბობს ლენინი ბროშურაში „რა ვაქტობს...“ — ამ საქმიანობის ფოკუსს, უნდა შეადგენდეს ისეთი მუშაობა, რომელიც შესაძლო და საჭიროა, როგორც ძლიერი აფეთქების, ისე ჩრტილი დამშვიდების პერიოდში, სახელდობრ: პოლიტიკური აგიტაცია, გაერთიანებული მთელს რუსეთში, რომელიც გამუქებებს ცხოვრების ყველა მხარეებს და, რომელიც გავრცელებულა ფართო მასებზე. ეს მუშაობა კი თანამედროვე რუსეთში წარმოუდგენელია საერთო რუსეთის გაზეთის გარეშე, რომელიც ხშირად უნდა გამოდიოდეს, ორგანიზაცია, რომელიც თავისთავად შეიქმნება ამ გაზეთის გარეშე, ორგანიზაცია მისი თანამშრომლებისა (აქ სიტყვის ფართო მნიშვნელობით, ე. ი. იმათი ორგანიზაცია, ვინც ამ გაზეთზე მუშაობს) მზად იქნება სწორედ ყველაფრისათვის, დაწყებული პარტიის ღირსების, პიქრსტივის დაცვიდან რევოლუციონერული ბრძოლის შესუსტების მომენტში და გათავებული საერთო სახალხო შეიარაღებული აჯანყების მომზადებით, დანიშნით და გატარებით“.

სწორედ ამიტომ იყო, რომ ლენინი მეორე ყრილობაზე მენშევიკ-ბოლშევიკთა შორის წარმოშობილ ღრმა პრინციპიულ უთანხმოებებთან დაკავშირებით უდიდეს მნიშვნელობას აძლევდა იმას, თუ ვის ხელში იქნებოდა პარტიის ცენტრალური ორგანო, რა ლოზუნგებით და როგორ იქნებოდა დარაზმული მშრომელი მასები.

იმ დროს, როცა მენშევიკური გაზეთები ლიბერალების მსგავსად კმაყოფილებოდნენ ცარიელი აგიტაცია-პროპაგანდით ცარიზმის წინააღმდეგ და არავითარ ყურადღებას არ აქცევდნენ მასების ორგანიზაციულად დარაზმებას, მხოლოდ ბოლშევიკური პრესა იყო მასების ნამდვილი ორგანიზატორი თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ, ძალაუფლების დასაპყრობად.

1912 წლის 5 მაისი დიდი ისტორიული თარიღია რუსეთის ნამდვილი მუშათა პრესის ისტორიაში. ამ დღეს მუშების მიერ შეგროვილ კაპეიკების საშუალებით დაიწყო გამოსვლა პირველმა სრულიად რუსეთის

ბოლშევიკურმა ორგანომ „პრავდა“-მ. ლენინი „პრავდა“-ში უშუალოდ თანამშრომლობის გარდა უდიდესი ინტერესით ადევნებდა თვალყურს „პრავდა“-ს კავშირის ზრდას მუშათა მასებთან. „პრავდა“-ს გავლენისა და ავტორიტეტის ზრდას. ნუშები ენერგიულად ეხმარებოდნენ თავის ცენტრალურ ორგანოს, თავიანთი კაპეიკებით ფარავდნენ დაუსრულებელ ჯარიმებს, რომლებსაც თვითმპყრობელობა ღამობდა რევოლუციონერული სიტყვის ჩახშობას. თუ რა საძინელ რეპრესიებს განიცდიდა „პრავდა“, ამის მაჩვენებელია „მემლევი ციფრები: ერთი წლის განმავლობაში კონფისკაცია უყვეს „პრავდა“-ს 43 ნომერს, დააჯარიმეს 21 და 1913 წლის 3 ივლისს სრულიად დახურეს. მაგრამ ცარიზმმა ვერ ჩაჰკლა ბოლშევიკური სიტყვა. სხვადასხვა სახელებით („რაბოჩია პრავდა“, „სევერ ნაია პრავდა“, „პრავდა ტრუდა“, „ზა პრავდუ“, „პროლეტარსკაია პრავდა“, „პუტ პრავდი“, „რაბოჩიი“, „ტრუდოვია პრავდა“), და მუშათა ენერგიული დახმარებით „პრავდა“ მაინც განაგრძობდა გამოსვლას და თვითმპყრობელობის დასამხობათ რაზმად მუშათა მასებს.

1927 წ. „პრავდა“ კვლავ გამოდის როგორც ბოლშევიკური პარტიის ცენტრალური ორგანო, უღმრთელად ახელს დროებითი მთავრობის იმპერიალისტურ, მოღალატურ პოლიტიკას, ესერმეზევიკების გამცემელურ როლს, რაზმავს მასებს ბოლშევიკური ლოზუნგის გარეშე. 1917 წლის ივლისის დღეებში კერენსკი ბანდება მას არზივინ ისევე, როგორც თვითმპყრობელობის დროს. მაგრამ ისევე, როგორც ნიკოლოზ მეორემ ვერ შესძლო „პრავდა“-ს ჩაკვლა, ვერც კერენსკი ახერხებს ამას. ბოლშევიკური გაზეთების რიცხვი აზრდება და მათი ფურცლებიდან კიდევ მეტის სიძლიერით გაიშის მთელი რევოლუციონერული მასების გასაგონად ლენინის მოწოდება — „მთელი ძალაუფლება საბჭოებს!“.

ოქტომბრის გამარჯვების შემდეგ „პრავდა“ სდგას ახალგაზრდა საბჭ. რესპუბლიკის ფზიხელ გუშაგად, რაზმავს და აკავშირებს მასებს შინაუი კონტრ - რევოლუციისა და ინტერვენტებისათვის ღირსეული პასუხის გასაცემად

სამოქალაქო ომის დამთავრების შემდეგ „პრავდა“ სდგას დანგრეული სახალხო მეურნეობის აღდგენის ფრო ნტზე მებრძოლთა პირველ რიგებში. შემდეგ ის თავგამოდებით იბრძვის მთელი სახალხო მეურნეობის რეკონ-

სტრუქციისათვის, რეზერვების შექმნისათვის, ცილიზმის მშენებლობისათვის.

„პრავდა“ არის მოწინავე მებრძოლი შრომის ახალი სოციალისტური მეთოდებისათვის, შრომის დისციპლინისათვის, ბიუროკრატისმისა და სიზარმაცის წინააღმდეგ, მშრომელი ძალების აღზრდისათვის მარქსისტულ-ლენინურ საფუძველზე. „პრავდა“ არის მაგალითის მიმცემი მუშაობაში ჩვენი მრავალრიცხოვანი ძირეული ორგანოებისათვის. მუშაობს ყოველ მხლიონიანი მასების ორგანიზატორი და აღმზრდელი.

„პრავდა“-ს 10 წლის თავზე 1927 წ. 5 მაისს ლენინი სწერდა:

„ათიწლის იუბილე ყოველდღიური ბოლშევიკური გაზეთისა, რომელიც რუსეთში გამოდის... მხოლოდ ათი წელია გავდა ამის შემდეგ: ბრძოლისა და მოძრაობის შინაარსის მიხედვით კი გავლილია 100 წელი. სისწრაფე საზოგადოებრივი განვითარების უკანასკნელი ხუთი წლის განმავლობაში პირდაპირ ზეზუნებრივია, რომ ძველი საზოგადოებოთ...“

„ძირითადი მიზეზი მსოფლიო განვითარების აჩქარების არის ახალ ასეულ... და ასეულ მათონ ადამიანთა ჩაბმა მასში“.

ლენინის ეს სიტყვები დაიწერა სწორედ ათი წლის წინ. ამ დროის შემდეგ ჩვენ გვაქვს უდიდესი თარიღები, ამ განვითარების კიდევ უფრო მეტი აჩქარების მაჩვენებელი: 1923 წ. გერმანიის მოშების გმირული ბრძოლა, 1926 წ. — საყოველთაო გაფიცვა ინგლისში, ვენის მუშების აჯანყება, ბარეკადული ბრძოლები ჰამბურგსა და ბერლინში, ჩინეთის მშრომელთა გმირული ბრძოლა და, დაბოლოს, ერთის მხრივ გამოუვალი ეკონომიური კრიზისი კაპიტალიზმის ქვეყნებში, რაც ხელს უწყობს ახალ ათეულ მილიონ მშრომელთა ჩაბმას რევოლუციონერ კლასობრივ ბრძოლაში და მეორეს მხრივ — სოციალიზმის წარმატებით მშენებლობა საბჭოთა კავშირში, რაც უდიდეს გამარევილი რევოლუციონერებელ გავლენას ახდენს მთელი მსოფლიოს მუშათა მასებზე.

ასეთ პირობებში როლი კომუნისტური პრესისა უცხოეთში არაჩვეულებრივად იზრდება. „პრავდა“-ს სახელოვანი ტრადიციები და მუშაობის მეთოდები სამაგალითოა უცხოეთის მოძმე კომპარტიების ორგანოებისათვის.

გაუმარჯოს ლენინურ „პრავდა“-ს — კომინტერნის დამკვრელი ბრიგადის — საკ. კ.პ. (ბ) ცეკას მებრძოლ ორგანოს!

გაუმარჯოს ბოლშევიკურ პრესას!

კავიტალისტური მსოფლიო ეკონომიური კრიზისის გრძელება

ფოტო-მონტაჟი მხატვრული
გრაფიკა

მსოფლიო ომის დამთავრების დღიდან სოციალ-ფაშისტები ირწმუნებიან, რომ დაიწყო კაპიტალიზმის ახალი ეპოქა, მშვიდობიანი განვითარების ეპოქა და რომ 1914-18 წ. ომი იყო უკანასკნელი ომი. ყოველდღიური სინამდვილე ააშკარავებს სოციალ-ფაშისტების ამ „თეორიის“ სრულ ფარისებურ ხასიათს, იმას, რომ მისი დანიშნულება არის ფართო მასების მოტყუება, მშრომელთა ყურადღების ჩამოშორება ომის საფრთხის ყოველდღიური ზარდისაგან, მასების ყურადღების მიძინება.

თვით სოციალ-ფაშისტების აქტიური მოწაწილეობა კაპიტალისტურ სახელმწიფოთა „თანდაცვითი“ ღონისძიებების გარშემო, მათ მიერ მხარის დაჭერა სამხედრო კრე-

დებულთა შორის, ინგლის-საფრანგეთის, იტალია-საფრანგეთის, ინგლის-ამერიკის, ამერიკა-იაპონიის და სხვ. მრავალი წინააღმდეგობანი. ომის კერათა რიცხვი უსასრულოდ გაიზარდა.

მაგრამ, რაც მთავარია წარმოიშვა ახალი უდიდესი წინააღმდეგობა: წინააღმდეგობა სოციალიზმის მშენებელი საბჭოთა კავშირსა და კაპიტალისტურ მსოფლიოს შორის. საბჭოთა კავშირის პროლეტარიატმა ჩვენი ქვეყანა გამოიყვანა ვერსალის ყაჩაღურა „ზავის“ ობიექტთა რიცხვიდან, „ზავის“, რომელსაც ლენინი კომინტერნის მეორე კონგრესზე შემდეგნაირად ახასიათებდა: „ჩვენ მსოფლიო ისტორიაში გვაქვს პირველი შემთხვევა ძარცვის, მონობის, დამო-

მაგრამ საბჭოთა კავშირი მარტო ჩვეულებრივი ბაზარი და ნედლეულის წყარო კი არ არის, არამედ ეს არის ქვეყანა, სადაც მოსპობილია ბურჟუაზიის ბატონობა, სადაც დამყარებულია პროლეტარიატის დიქტატურა და უკვე საბოლოოდ მოქმედებს მისი სასარგებლოდ და კაპიტალიზმის წინააღმდეგ არის გადაჭრილი საკითხი „ვინ-ვის“, როგორც ქალაქად, ისე სოფლად. ის ფაქტი, რომ საბჭოთა კავშირის პროლეტარები წარმატებით აშენებს სოციალიზმს, რომ ჩვენში მოსპობილია უმუშევრობა, რომ ჩვენში შეუჩერებლად უმჯობესდება უზრამელთა მატერიალური და საყოფაცხოვრებო პირობები, რომ ჩვენში განვითარდება და აყვავების გზაზეა დამდგარი

მარცხენი—ა. ტარდევ სიტყვას ამბობს „განთავსების“ კონფერენციაზე და ქვეყნებს არწმუნებს საფრანგეთის „მშვიდობიანობის მოყვარულობაში“ და ამავე დროს ადგენს ღუნის ფედერაციის გეგმებს, მიმართულს საბჭ. კავშ. წინააღმდეგ. მარჯვნივ—იმ დროს, როცა იმპერიალისტები შენევაში ლაყბობენ „განთავსებაზე“, კაპიტალისტურ სახელმწიფოთა გენერალური შტაბები რომის პაპის ლოცვა-კურთხევით და სოციალ ფაშისტების დახმარებით აქტიურად ემზადებიან ახალ ომისათვის (მხატვარ ლუაგინის მონაყოლი).

დღიებისათვის, მონაწილეობა დაუპირისპირებლად ლაყბობაში „განთავსების“ შესახებ და, რაც მთავარია, სოც.-ფაშისტების მოწინააღმდეგე როლი ანტი-საბჭოთა კამპანიაში და საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ ინტერვენციის აშკარა მზადებაში, ყველა ეს ფაქტები ნათლად უმტკიცებენ მშრომელთა ფართო მასებს, რომ სოციალ-ფაშისტურა „თეორია“ კაპიტალიზმის „მშვიდობიანი“ ეპოქის შესახებ არის ცარიელი ზღაპარი, რომ სანამ არსებობს კაპიტალიზმი, ომები არ მოიშობა.

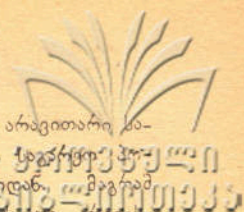
კრიზისი, რომელიც აღიწერს კაპიტალიზმს, აძლიერებს ომის საფრთხეს. ბრძოლა ბაზრებისათვის, ბრძოლა ნედლეულისათვის, ბრძოლა მსოფლიოს ახალი გადაყოფისათვის, აი ძირითადი მომენტები, რომლებიც ჰყვებიან ომის საფრთხეს. ვერსალის ზავმა წააქცია მხოლოდ ერთი პარტენერი მსოფლიო იმპერიალისტურ ძალთა ჯგუფში. გერმანია დამარცხდა, მაგრამ ერთი „გადაჭრილი“ წინააღმდეგობის ნაცვლად უფრო მეტი სიძლიერით წამოიჭრა მთელი რიგი ახალი წინააღმდეგობანი: წინააღმდეგობა დამარცხებულთა და გამარ-

ჯობებულების, სილატაკის და სიმშვილის იურიდიულად დაკანონებისა ერთ-მეთხედ მილიარდ ადამიანთა მიმართ“.

ეკონომიკურმა კრიზისმა შეარყია ვერსალის სისტემა, კაპიტალიზმის წიაღში არსებული წინააღმდეგობანი გაფართოებულ ბაზარზე აღმოჩნდა და აჩაგრებს იმპერიალისტურ ომს. უკანასკნელი წლების საერთაშორისო ურთიერთობათა მთავარ ღერძს წარმოადგენს წინააღმდეგობა ძირმომავალ კამერალიზმსა და ძლიერმოხილ სოციალიზმს შორის, რომელიც წარმატებით შენდება ჩვენს ქვეყანაში. მთელი რიგი მომენტები უკანახებენ იმპერიალისტებს თავსებად საბჭოთა კავშირზე. ჩვენი ქვეყნის უსაჩუპარი ტერიტორია 160 მილიონიანი მცხოვრებით, უდიდესი სანედლეულო ბაზარია, წარმოადგენს მიმზიდველობის ძალაღერცენტს, კაპიტალისტური ექსპლოატაციის საფუძვარს მიზანს. ცხადია, რომ ამ უდიდეს შესაძლებლობათა ქვეყნის გადაქცევა კაპიტალისტური ექსპლოატაციის ობიექტად საკუთარებათ შეაჩერდება ეკონომიურ კრიზისს, მაღაწოდ დაეცემა და კაპიტალიზმის განუკურნავ სენით შეპყრობილ ორგანიზმს.

სოციალიზმის მშენებლობასთან მჭიდროდ დაკავშირებული მეცნიერება და კულტურა, —კაპიტალისტურ მსოფლიოში კი ზედიზედ იზრდება გიგანტი-საწარმოები, უდაბნოებად არის გადაქცეული უდიდესი სამრეწველო ცენტრები, შეუჩერებლად იზრდება უმუშევართა არმია და მასების გადატაცება, რომ მეცნიერება-ტექნიკისა და კულტურის მუშაება უდიდესი არმია თავის ცოდნა-გამოცდილების გამოყენების შესაძლებლობას ვერ პოულობს, ყოველივე ეს თავსაჩინოდ ამტკიცებს გეგმიანი სოციალისტური მეურნეობის უპირატესობას ანარქიულ-კაპიტალისტური მეურნეობის წინაშე, საბჭოთა კავშირს ზღის მიმზიდველობის ცენტრად და ერთადერთ ნამდვილ სამშობლოდ არა მარტო ათეულ და ასეულ მილიონ პროლეტარებისათვის, არამედ აგრეთვე მეცნიერება-ტექნიკისა და კულტურის საუკეთესო წარმომადგენლებისათვის.

ეს გამარეგოლიუციონერებელი გავლენა საბჭოთა კავშირისა კბილთა ღრქენას და და ველური სიძულვილის გაძლიერებას იწვევს კაპიტალისტურ ბანაკში, რომელიც ცდილობს თავისი შინაგანი წინააღმდეგო-

ბანი საბჭოთა კავშირის ხარჯზე გადასტარას, პირისაგან მიწისა აღგავის ცოცხალი მაგალითი მოქმედებისა მთელი მსოფლიოს რევოლუციონური მუშათა კლასისათვის.

მსოფლიო იმპერიალისტები ახლა მთელს ძალადონს მიმართავენ იქითკენ, რომ შორეულ აღმოსავლეთის სამხრეთ გამოიყენონ ინტერვენციისათვის საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ. ამხ. სტალინი მე-16 პარტიკონფერენსზე ამბობდა: „ტენდენცია ავანტიურისტული იერიშებისა საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ კიდევ უფრო უნდა გაძლიერდეს ეკონომიური კრიზისის გაშლასთან დაკავშირებით, ყველაზე უფრო მკაფიო გამოხატულებას ამ ტენდენციისა ამჟამად წარმოადგენს თანამედროვე ბურჟუაზიული საფრანგეთი, სამშობლო *ლიხნეობილი* „პან-ევროპისა“, აკვანი კელოვის პაქტისა, ყველაზე უფრო აგრესიული და მილიტარისტული ქვეყანა მსოფლიოს ყველა აგრესიულ და მილიტარისტულ ქვეყნებიდან... საფრანგეთის იმპერიალიზმი მეზობარბტრეს როლს თამაშობს ანტისაბჭოთა ინტერვენციის მზადებაში, დუნაის ფედერაციის გეგმა, არაორაზროვანი მხარის დაქვეა იაპონიის იმპერიალიზმისათვის, ყველაფერი ეს არის ეტაპები ანტი-საბჭოთა ომის გზაზე, რომელსაც ბურჟუაზიის კარანხით ამზადებს საფრანგეთის გენერალური შტაბი.

სანამ არსებობენ მიზეზები, რომლებიც იწვევენ ომს, მანამ უკანასკნელი არ მოსპობა, კაპიტალიზმი უნდა დამხოს, რომ ბოლო მოეღოს მის აუცილებელ თანამგზავს—ომებს. მაგრამ კაპიტალიზმს არ სურს დასთმოს ასპარეზი, მას სურს გაახანგრძლივოს თავისი არსებობა, ამისათვის მან იარაღით უნდა გადასტაროს წინააღმდეგობანი თავის წიაღში და საბჭოთა კავშირთან. მაგრამ თავის შეუჩერებელ მზადებას ომისათვის მსოფლიო ბურჟუაზია მალავს (ცდილობს დამალოს) ლაყბობით განიარაღებაზე, რაშიც მას ყოველმხრივ დახმარებას უწევს მთელი მსოფლიოს სოციალ-დემოკრატები. საბჭოთა კავშირი მონაწილეობას იღებს ამ კონფერენციებში „განთავსების“ შესახებ, რათა ამხილოს იმპერიალისტების „პაციფისტური“ ფარი-სეკლობა, რათა დაანახვოს მთელი ქვეყნების მშრომელებს, რომ მხოლოდ საბჭოთა კავშირი არის მშვიდობიანობის ერთადერთი მტკიცე ბურჯი.

მაგრამ ჩვენი მშვიდობიანობის მოყვარეობა არ უნდა გაიგონ ისე, როგორც ჩვენი უძლურება. „პოლიტიკა საბჭოთა მთავრობისა, რომელსაც ერთსულოვნად უჭერენ მხარს საბჭოთა კავშირისა და ყველა ქვეყნების მშრომელები, უცვლელი დარჩა. როგორც ყოველთვის, ისე ახლაც საბჭოთა მთავრობა იბრძვის მშვიდობიანობის განმ-

ტკიცებისათვის და არა აქვს არავითარი საბაზი უკან დაიხიოს თავისი საფრთხილი პოლიტიკის ამ ძირითადი ხაზიდან. მაგრამ საბჭოთა ქვეყანას არასდროს და არავისთვის მიუცია უფლება და არც მისცემს უფლებას შეიჭრან მის ტერიტორიაზე, დაანგრეონ ჩვენი სოციალისტური საწარმოები, გასთელონ ჩვენი საკოლმეურნეო მინდვრები, სწვან ჩვენი ქალაქები, რომლებიც იზრდებიან და საბჭოთა ტერიტორიის ცალკე ნაწილები გადააქციონ „საბუფერო“ სახელმწიფოებათ. ჩვენი ქვეყნის სიმრთელისათვის საბჭოთა კავშირის მშრომელთა მილიონები ომს აწარმოებდნენ ინტერვენტებთან და გამარჯვებულნი გამოვიდნენ. არავითარი იქვი არ არის, რომ საჭირო შემთხვევაში პროლეტარული დიქტატურის ქვეყანა ღირსეულ პასუხს გასცემს ყველას, ვინც დაემუქრება მის უშიშროებას“ („პრავდა“).

იაპონიის იმპერიალისტების მახინაცეობა შორეულ აღმოსავლეთში, თეთრგვარდიელთა ხროვის ამოძრავება, პოლონეთ-რუმინეთის მტაცებლების ფუსფუსი—ყოველივე ეს მჭიდროდ არის დაკავშირებული საფრანგეთის გენშტაბის ანტისაბჭოთა გეგმებთან. საბჭოთა კავშირის პროლეტარიატი სოციალისტური მშენებლობის ბოლშევიკურად გაშლასთან ერთად ფხიზლად ადევნებს თვალყურს იმპერიალისტების მახინაცეებს და თუ საჭირო შეიქნა, როგორც ერთი კაცი დადგება მსოფლიო პროლეტარიატის ერთადერთ სამშობლოს დასაცავად, ჩვენი ერთგული მოკავშირე—საერთაშორისო პროლეტარიატი კი კომუნისტური პარტიების ხელმძღვანელობით ყველა ზომებს მიიღებს ახალი იმპერიალისტური ომის გადასაქცევად სამოქალაქო ომად კაპიტალიზმის წინააღმდეგ, უკანასკნელ და გადაწყვეტ ბრძოლად მსოფლიო ოქტომბრის გამარჯვებისათვის.

მ. წულაძე.

კაპიტალი „აჟანარებს“ მუშებს.

ზევით—ანტისამხედრო დემონსტრაციის დროს იაპონიის საელჩოს წინ ვაშინგტონში პოლიციამ თავი იჩინა განსაკუთრებულ სისასტიკით. სურათზე სცენა დემონსტრაციის დარბევის დროს პოლიციელები ცდილობენ დააპატიმრონ ქალიშვილი. ქვევით—ჩრდ. ამერიკის შეერთებულ შტატებში ყველა ქალაქებში გაიმართა ანტისამხედრო დემონსტრაციები. ჩიკაგოში ასეთი დემონსტრაცია გაიმართა იაპონიის საკონსულოს წინ, დემონსტრაციის დროს ბევრი დასტრეს და მოკლეს. სურათზე—ერთ-ერთი დემონსტრანტი პოლიციის მიერ ნაცემი გრძნობა დაკარგული გდია.

1930 წლის ივნისის 29-ს ტფილისში დავითის იუბილე იმართებოდა. ამის შესახებ გაზეთებში ადრევე იბეჭდებოდა ცნობები, ჟურნალებში წერილები თავსდებოდა. თუმცა საოველოში გაზეთებში მისდობდა და იჭიდანაც შეეძლოთ ყველაფერი გაეგოთ, მე მაინც ხშირად ვწერდი და უგზავნიდი დედას და მამას წერილებს მომავალ იუბილეს შესახებ. უმთავრესად მაინტერესებდა პასუხი—რა შთაბეჭდილებას ახდენდა ეს ამბავი დავითზე, რას განიცდიდა. მაგრამ საოველიდან სანუცემო არაფერი მომდიოდა. დედის ყოველი წერილი თითქმის ერთიდაიგივე იყო: დავითი ერთად სუსტადაა, ვეღარ დგება, ტფილისში გამგზავრებას ვერც უსწენებ, დილით, რომ ელაპარაკები იუბილეს შესახებ, საღამოთი ისევ უნდა გაუმეორებ—ალარ ასსოვს... ამის შემდეგ გადავწყვიტე სოფელში წასვლა იმ მიზნით, რომ ასე ვიქცეო, მამა ხანიათზე მომიყვანა, შემეშადავს მომავალი დღესასწაულისათვის... მე ვიცი დავითის ღრობით მაინც გამჭურნავი წამალი.

მთელი ღამე ტფილისიდან სვრამდე ღებოდა გავატარე ვეგონში. უძილობით მოთვრთული სხეული რამდენიმე დამხენიდა, როცა განთიადზე გზას გაუღდე ყვირილის ხეობით უნაგირა მთისკენ, რომლის კალთებზე ჩემი სოფელი სიმონდა.

სადგურზე ნაჭირავები პატარა ცხენი ნელი ნაბიჯით მიდის. როცა მას უნაგირს ადგამდნენ, არ შემოხედავს განზრახ. ვიცი, მას აუცილებლად ზურგი სტკივა. ამას ცხადად ვგრძნობ გზაში, როცა ხანდახან ზურგზე კუნთები შეუთამაშებს, რომ დალოლილი არ იყო და ჩემოდანი არ მიმოქნდეს დეხით წავიდოდა.

პირველად მე იმერეთი დავითის მოთხრობებით გავიცანი. ყველაფერი ცოცხალია ამ მოთხრობებში: ადამიანი, პირუტყვი, სოფელი...

ჩემოდანში ცოტაოდენი საჩუქრები მიმაჩნის მამასთვის: ტბილუშული, შაქარი, წიგნები.

კიდევ ადრე იყო, როცა შინ მივედი.

საოცარი რამ ხდება ყოველთვის ჩემში, როცა გლახიდან ჩამოსვლისას პირველად გზაში შევდევარ სიხარულის მაგიერ სევდა მიპყრობს უფროსად. მუდამ მეჩვენება, რომ ჩვენი სახლი საოცრად მოძველდა, თითქო არავინ ცხოვრობდა მასში. რომ ოთახებში დიდი მწუხარებაა. მაგრამ აი ჩემს დახატულზე აივანზე გამოჩნდება დედის თეთრი თავი, აჩქარებული ნაბიჯით დედა კიბეს ჩამოიარბნის, გადაეხვევით ერთმანეთს და ამის შემდეგ სახლი ნათლდება.

მამა დიდი სიხარულით შემხვია. ივნისის დასაწყისია. გარედ მზე, დავითის ოთახის ბუხარში კი ცეცხლი ანთია. დავითს სკივია.

მამა ლოგინში წევს. თავით სკამზე ჩაის დაცლილი ჭიქა დევს. ჩაი—ყველაფერია დავითისთვის. მხოლოდ ამაზე არ შეუძლია ჟარი სთქვას. ამასთანავე ჩაი უნდა იქნეს ძალიან ცხელი, თუ ახლად აღუღებულ ჩაიდან და არ იქნა ყველა გადმოსხმული. ისე არ დადევს, ბოხარია მუდამ სტვას ჩაიდან. ყოველ წუთში მოსალოდნელია დავითმა ჩაი მოითხოვოს.

რა საოცრად შეცვლილა მამა რამოდენიმე თვეში...

რატომღაც მეჩვენა, რომ მის სახეს სიკვდილის ბეჭედი ესვა. გუდილობი მომიშორებია ეს აზრი, მაგრამ ამაოდ. სახე შეცვლილი ჰქონდა. თითქო დაშლა დასცემოდა.

გუდილობი მზიარული გყოფილიყავი. ღამისათვის ალბათ ამათა...

—მამ მე და შენ მალე წავალთ ტფილისში.—ვეუბნები ხელოვნური ხალისით. დავითის ამღვრეული თვალი ხანგრძლივით ჩემზე ჩერდება.

—ტფილისში? რატომ? ახლა ზაფხულია... აქ ყოფნას რა სჯობია... თუ მაინც დამაინც უნდა წამოვიდე, მაშინ შემოდგომაზე...

—მამ იუბილეზე წამოსვლას არ აპირებ?

—რა იუბილე? —ალარ ასსოვს; თუმცა წუხელ კიდევ გაეახსენა—ჩამწერელებს დედა.

მისდებოდა ისევ უამბო ყველაფერი. დავითი მისმენს დამწერელებით და როცა სიტყვას ვთავებ, უეცრად მისი ხმა მესმის:

—არაფერი საქირია!

ხმის ცილოთი ვამჩნევ, რომ რატომღაც გაბრაზდა.

—არაფერი საქირია!—უფრო ხმაილა იმერეთზე—ვის რატო აინტერესებს ჩემი იუბილე? რატო უნდა გაეახსნა საქმე სამისხარაოთ? მე ესაა მთელი ვარ, ცოცხალი. მეტი არაფერი. რატომ არ გაქვს, სურგო ჩემი პატრუნი? რატომ გინდა ხალხმა სასაცილოთ ამიგდოს? ვის უნდა ჩემი დანახვა სცენიდან? არაფერი საქირია. არაფერი მოთხრა იუბილეს შესახებ. იცოდ, არ მინდა და არ წავალ.

ჩემოდანიდან ამომიქვს საჩუქრები. ყველაზე უფრო ტბილს შეხარის.

—აი ეს კარგი გიქნია.—გაბარებულია დავითი და ბავშვით წუწნის ტბილს—ეს გალტეოც მშენიერია... იგი, რა მშენიერია. მაშო, გენაცვალე. აბა ერთი ჩაი, ჩაი. სერგოსაც დაუსხი. კიდევ დავევით. ვიცი, სერგოსაც უყვარს ჩაი. უარს არ იტყვის, ერთად დავღვებო.

ჩაიდანის გახურებულ კრინიდან წყალი შიშინით გადმოიღის. მამა მზიარულია.

—სოფელში მე ორი მეგობარი მყავს—იკინის მამა—დედა შენი და ეს ჩაინი...

მე ისევ იუბილეზე ვიწყებ ლაპარაკს. ამოვიღე გაზეთები, ჟურნალები.

—წაიკითხე, წამიკითხე.—იკინის დავითი.

ალბად გრძნობს, რომ მისი კარგი გუნებით ესარგებლობს.

წაიკითხე ქრონიკები. მერე ჟურნალები გადავფურცლე. ჟურნალ „ქართულ მწერლობაში“ დავითის შესახებ გრიგოლ რობაქიძის წერილი იყო მოთავსებული.

გრიგოლის წერილი უმთავრესად „სამანშიშვილის დედინაცვალს“ შეეხება. წიკილში მოყვანილია ადგილები მოთხრობიდან. წაიკითხე ვეგრადი, ორი სკამი.

გუთიხლობა:

...იძებნო. პლატონ, ექვბოთი. ხა, ხა, ხა. ჩემს დღიში ამგვარ ჟღერს საძებრე არ მიგოვია და აქიდან იოიკი, რომ ბიკარი გასარ თობი მოკლეობს. რამდენ დედაბარს სანატრელობა გაუხდო უშიოლოც ყოფნას... აქამდე დავითი ჩემად მისმინდა. როცა ხანდახან შეგებდავდი, დავინახავდი, რომ თვალები დაბოჭული აქვს. უეცრად დავითის სიცილი მესმის.

—უა საინტერესოა რაღაც.

გაკვირვებით უპირი, კითხვას განაგრძობ.

...ასე დავეწყო, შე დალოცვილო თავი დანეგ... ტყვილა გამაღანძღვე ნათესავი კაცი.

ისევ დავითის სიცილი მესმის.

—რა არის ეგ, რას კითხულობ?—მეკითხება უეცრად—რაღაც საინტერესოა. რა მოთხრობის შესახებ კითხულობ.

—ეს ხომ „სამანშიშვილის დედინაცვალი“ა?

—შენი მოთხრობა... სამანშიშვილის დედინაცვალთან ანალოგი...

—არ ვიცი.—ჩუმად ამბობს დავითი—რა ჩემი მოთხრობა, რა სამანშიშვილი...

—ალარ ასსოვს.—ჩუმად, საოცარი მწუსარებით მეუბნება დედა.

მაშინ მე მოგვებნე მისი წიგნი, ეპოვე მოთხრობა.

—გინდა თვით ის მოთხრობა წავიკითხო?

—ძალიან კარგს იზამ. ეგ რაღაც საინტერესო უნდა იყოს. გახალისებულა მამა.

დავიწყე მოთხრობის კითხვა. დავითი იცინის.

დედას თვალზე ცრემლებს ვხედავ. კითხვას განაგრძობ. დავითი ყურადღებით მისმენს. მხოლოდ ხანდახან თუ იტყვის:

—მდა... ეგ რაღაც უცნაური ამბავია.

თითქმის მოთხრობის მეოთხედი მაქვს წაითხული.

უეცრად დავითის წყრომა მესმის:

—ეგ ხომ ჩემი მოთხრობაა? რად მიკითხავ?

მკეცავ წინგს.

შეაგონდა, ეს კიდევ იმედია. შეიძლება კიდევ შევდე დავითის ღრობით მოხარება. მე ვიცი ამის ერთად ერთი წამალი... ეს არის: დავითთან ლაპარაკი, მისი გართობა, გრძელი საუბრები...

ამ დღიდან ჩემ საქმეს შეუდგენი.

ეს საქმი არის: მამა ხასიათზე მოვიყვანო. თუ ამას მივალწი, ვიცი მოვლობინდება და არც ტფილისში წასვლაზე იტყვის უარს. ტფილისში გავართობთ. იქნებ კიდევ მოვლობინდეს.

ოჯახში დიდი ხნიდან ვიცოდით: დავითის ავადმყოფობა ნერვული ხასიათის იყო. თუ გაეახალისებდით, ავადმყოფობა გათავდებოდა. როცა ნერვულობა ისე მოერეოდა, რომ ჩვენ, ოჯახის წევრები ვერაფერს გავაწყობდით, დავითისთვის საყვარელ ადამიანებს მოვიპატივებდით. დავითთან შევიყვანდით, დავალაპარაკებდით და ნახევარი საათის შემდეგ მუსაიდში გართული მამა არა თუ მოვლობინდებოდა, უეცრად ადგომასაც მოსთვრებოდა. გიყვანდა სტუდენტის სასაღამო ოთახში და ცხელ ჩაიზე მზიარულ ბაას მართავდა. ჩვენ ვიძინებდით, დავითი კიდევ დიდხანს მუსაიდოდა. მეორე დღიდან უკვე კარვად და გუნებობით იყო.

ახლაც ძველ ნაცად ხერხს მივმართე. ვიცოდი, რომ რამოდენიმე დღეს, სანამ სამიზობი მარავი არ გამოიმელოდა, მე ერთიც ვიყოფოდი.

ხშირად ვგრძნობდი დაღალვას ერთ ადგილზე ხანგრძლივად ჯდომისაგან. ოთახის სიცილე მაწუხებდა. გარეც მზიანი, მშენიერი ამინდი იყო და გზოში გასასვლელად მიმათრევდა. ხანდახან ძლივს ვიმაგრებდი თავს. თუ სურვილი დაუძლეველი ხდებოდა, მე მაშინ მოიგერებდი რომელიმე ეპიბოლი, მისი შორეული წარსულიდან. როცა წარსულიდან მისთვის სასიამოლო ნივთს გავაჩვენებდი, ვიკოდი, რომ შემდეგ ათიოდი წუთით მარტოთაც დამეტოვებოდა. ამ ხანში მას მეგობრად ყოფნიდა ამ ტბილი მოსაოწნარის გახსენება და მისთან მარტო ყოფნა შეეძლო. წარსული და დავითი თითქო უძახდნენ და უალერსებდნენ ერთმანეთს.

ამას მე ეშმაკურათ ვგრძნობდი. გადავიტოვებ თუარა მამას წარსულში (მე ეხადათ ვხედავდი მის სახეზე როგორ ახლო იყო ის მისული წარსულთან. თითქო ფიჭი კორად ეხებოდა მას), ვისარგებებდი შემახვევით და გარედ გავიდოდი.

მაგრამ მალე დავითი ეშმაკობას მიმიხედა. და როგორც კი დაინახავდა, რომ ადგომას ვაპირებდი, იმავე წუთში დამიწყებდა ლაპარაკს ისეთ თემაზე, რომელიც უკვე...

...და როგორც კი დაინახავდა, რომ ადგომას ვაპირებდი, იმავე წუთში დამიწყებდა ლაპარაკს ისეთ თემაზე, რომელიც უკვე...

...და როგორც კი დაინახავდა, რომ ადგომას ვაპირებდი, იმავე წუთში დამიწყებდა ლაპარაკს ისეთ თემაზე, რომელიც უკვე...

...და როგორც კი დაინახავდა, რომ ადგომას ვაპირებდი, იმავე წუთში დამიწყებდა ლაპარაკს ისეთ თემაზე, რომელიც უკვე...

...და როგორც კი დაინახავდა, რომ ადგომას ვაპირებდი, იმავე წუთში დამიწყებდა ლაპარაკს ისეთ თემაზე, რომელიც უკვე...

უკანასკნელი გაზაფხული

ვე შე მაინტერესებდა. ამის შემდეგ მე ვე-
ლარ ძვიდობი და და ვაგდობი ისევ, ან
„ვებრძობი“ ერთმანეთს.

სამი დღის შემდეგ დავინახე, რომ დავი-
თი რამდენიმე უკეთ შეიქნა. იმედი მო-
შეცა.

ვინმე მეზობლები, რომლებიც უყვარდა
დავითს, შევაჩვიე ისინი მასთან ოთახში
დღიხანს ჯდომას.

თავს ეუყრიდა დავითის ოთახში ყველას,
ვინც მას სანახავად უხაროდა. მთელი
დღის განმავლობაში დავითის პატარა ოთა-
ხში იყო ხალხი. ყველა ესენი დავითის სა-
ყვარელი მეზობლებია.

აქ დავითის ერთი თვისკეა უნდა გავიხ-
სენო. იყო რამდენიმე კაცი, რომელსაც
ვერ იტანდა. ნერვიული სისტემა მასზე უკ-
ვე იმდენად მოშლილი ჰქონდა, რომ თავის
სიბერულს, ან ანტიპათიას ამა თუ იმ პირი-
სადმი ვეღარ მალავდა, თუ დასახვა უხარო-
და—მთელი გულით უხაროდა, თუ კაცი
უხარებოდა,—ბორჯავდა, ვეღარ ისვენებ-
და, შეხედავდა თუ არა ისეთ პიროვნებას,
რომელიც არ უყვარდა, იმავე წუთში მო-
ელრუტლებოდა სახე, უცხად გაქრებოდა წი-
ხა წუთის ხალისი. თუ არა სასიამოვნო
დათიანი მეტხანს გაჩერდებოდა ოთახში,
დაიკითხე უცხად მოითავდა კვხვას, ტი-
რიტს, მერტ ყვირილსაც და არ დაშვებდ-
ებოდა იმ დრომდე, სანამ ყველა ოთახიდან
არ გავიდოდა, და როცა დაინახავდა დაც-
არილებულ ოთახს, ნაღვლიან თვალებს მო-
მჩერებდა და მწუხარებით მეტყვოდა:

— რა უნდოდა იმ ობერს, რომ მოეთ-
რა? მისმა მოსვლამ ყველა დააფრთხო. ჰა,
წავიდა ყველა. რა უნდოდა რომ მოეთრა?
ხომ ხედავ რაეა სძულს ყველას—როგორც
კი დაინახეს, გავიდნენ.

რომ ასეთი შემთხვევებისგან, ზედმეტი
მელნაგარბისგან, უზრუნველმყოფ, ავირ-
ჩიე ოთახში ისეთი „სტრატეგიული“
ადგილი, საიდანაც მესამე ოთახში-
მი შემოსულს ვხედავდი. და თუ შემოსე-
ლული ჩემი ცნობით დავითისათვის არასა-
სტრუქციო იყო, ნიშნის ვაძლევდი გაჩერ-
ბულიყო და ოთახში ფეხი არ შემოვიდ-
და.

აბრეგად ავაცდენდი ზედმეტ ადელე-
ბებს და მის გარშემო შემოგვრებდი მხო-
ლოდ იმათ, ვისი დანახვა ახარებდა. ამით
შორის იყვნენ მისი ყრბობის მეგობრები
გიორგი გიორგაძე, სოლომონ ფანჩულიძე
და სხვები. სოლომონ, გულზე დაფენი-
ლი გოგონი თვითი წვერი, მუდამ
დინჯი, „ლაპარაკში“ ატეხარბმელი
და დაცვირებული, ყოველთვის სას-
ტუმროდ ჩატყული იყო და როცა მოვიდო-
და, დიდხანს იცოდა ჯდოდა და ბაასი. გი-
ორგი სხვა ბუნების არის. ცოცხალი, მო-
ძრავი, წალდი მუდამ ქამარში აქვს გარკი-
ბილი, მოუსვენარი, ლაპარაკობს თითქო
სინონს ფქვავდეს. შემოვა შეძახილით,
კაქანით. მთელ სახლს ხმაურით აავსებს. ერთ
წუთში მრავალ რამეს უამბობს მამას, უც-
ხად გატრიალდება და წავა. წასვლია
წინ ყოველთვის „გაუწყრება“ მამას.

ადექ, დათა წოლას მიეჩვიე, მეტი არაფე-
რია. შენზე თუთხებეტი, ოცი წლით უფროსი
ვარ. დღეს მთაში ორი ღრეხი ხარდანი მოე-
ქერი. როგორც მიუტრებ, არ დავდლილვარ,
ადექი, ადექი, შენ ბავში ხარ კიდე, რა
დროს შენი ავადმყოფობა!

დავითი უტინის გიორგი მალე მიდის,
დადხანს ვერ იცდის. ჩაქანით გადაიარა
მან ეზო. ეზოშიც ვიღაცას შეტყუარა. ჭიზ-
კატონ ღობე შეასწორა. ჩქარი ნაბიჯით
გზას გაუდგა თავის სახლისკენ.

— რა საოცარია, ჩემი გიორგი!—იღიშება
დავითი. მისი თვალები ამ წუთში დახუჭუ-
ლია. შეიძლება იგონებო იმ დროს, როცა
გიორგიმ პატარა დავითი მხრებზე შეისვა
და ისე ჩაიყვანა სოფლიდან ქუთაისში ზა-
სწავლებელში მისაბარებლად.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საყელში ადრე იძინებენ. ყველაზე გვიან
ჩვენს სახლში. დამის 1—2 საათამდე ჩვენთან
ოთახებში კიდევ სინათლეა. დღამების
შემდეგ მოველით მხოლოდ აბესალომს.
აბესალომ ლეინფადე ჩემი მამიდამშვილია.
ბავშვობაში აბესალომე მამამ წაიყვანა ზა-
თომში და გიმნაზიაში მისცა. აბესალომს
ჩემმა მეგობრებმა პოეტებმა „ფელსტაფი“
დაარქვეს. ძალიან უხდება აბესალომს ეს
ახალი სახელი.

რამდენიმე წელიწადია აბესალომი სო-
ფელში აფთიაქს განაგებს.

— ძალიან მიყვარხარ, ჩემო აბესალომ—
ეტუბნება ხანდახან მამა, —ოლონდ ის სარ-
მომწონს, წამლების დაძალეა რომ იცი.

დავითს წამლებს არაფერი სჯეროდა.
სწამდა მხოლოდ მორფი, რადგან ის ტკი-
ვილებს უყუჩებდა.

აბესალომი ისეთი განიერი მხრებში, რომ
ერთი კაცის ხელი ვერ შემოეხვეცა. რო-
გორც ყველა ფიზიკურად ძლიერი და
ჯანსაღი, აბესალომი იშვიათად გულკეთო-
ლია და ამასთანავე მხიარული. მისი მხი-
არულება ხშირად სენივით გადაიმდებია. შე-
იძლება უფრო იმიტომ უყვარდა კიდევ მა-
მას აბესალომი, რომ მისი ჯანსაღობის შე-
ხედვა ახარებდა.

მთელი დღის განმავლობაში აფთიაქში
მუშაობის შემდეგ დაღლილი აბესალომი
მამასთან საღამოს ამოდიოდა.

როგორც კი დაღამდებოდა, მამაც იტ-
ყადა:

— ა, საცა აბესალომიც შემობრახუნ-
დება.

უცდიდა და აჟხაროდა.

შემოდოდა აბესალომი მართლაც ბრა-
ხუნით, ხშიანი სიცილით და პირდაპირ მა-
მას ოთახს მიამუტრებდა.

— აბა მამო, ჩაი, ჩაი, მე ჩემი ჩაი, აბე-
სალომს კიდევ მისი ჩაი!—გახალისებული
იყო მამა.

აბესალომს დავითის ჩაი არ უყვარდა.
აბესალომს თავისი ჩაი ჰქონდა. აბესალომის
ჩაი ღვინო იყო.

და აი იწყებოდა დროებით მიუტრებულ
ოთახში ისევ ხმაური, ხმამაღალი ლაპარაკი.

სალაპარაკო დავითსა და აბესალომს მე-
ერი ჰქონდათ. აბესალომი ბათუმის ამბებს
იგონებდა. ჩემგანაც გაფრთხილებული იყო
და თითონაც იცოდა—დავითს ყველაზე
უფრო ახალისებდა წარსულის მოგონება.
ხოლო წარსულიდან ის ცხოვრება, რომე-
ლიც ბათუმში გაატარა.

— დავით სამსონი, გახსოვს ერთხელ
თაფში რომ წამბილიყე?—ეკითხება აბე-
სალომი.

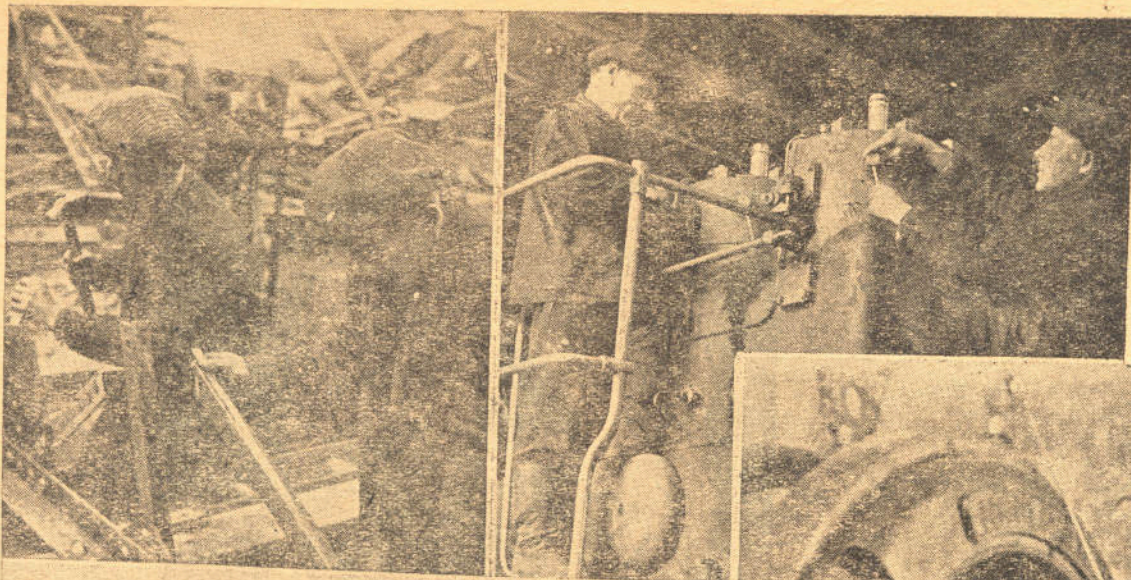
— განა ერთხელ!—იციინს დავითი.

— არა, იმ ერთხელ მაინც ძალიან იყო.
—ხარხარებს აბესალომი.

„იმ ერთხელ“ შემდეგი მოხდა: საღამოს
გიმნაზიელ აბესალომს დავითი გეოგრაფი-
ის გაკვეთილს ამცადინებდა. მათ წინ გეო-
გრაფიული ატლასია. „ამ მდინარეს ქვია მი-
სისიპი—უხსნის დავითი—გაიმეორე“. აბე-
სალომი იმეორებს: „მდინარეს ქვია მისი-
სიპი“—„მისისიპი“—„უსწორებს“ დავითი.
„მისისიპი“—„ჯიუტობს აბესალომი. რამდენ-
ი არ გაუსწორა, ვერა გააწყო რა. დაიჯი-
ნა აბესალომმა „მისისიპი“ და გასწორება
არ იქნა. მაშინ მოთმინებლიან გამოსულმა
დავითმა „წაუბლიოცა“—„ესეც შენი მი-
სისიპი. მუტრუკო, მისისიპი. „მისისიპი“—
ტირილით ამბობს აბესალომი.

გეოგრაფიის გაკვეთილი იმ ღამეს იმით
შეწყდა, რომ აბესალომმა მდინარის სახე-
ლი სისწორით ვერ თქვა. ახლა ის მხიარულ
მოგონებათ იტყა და დავითს წარსულს აგო-
ნებს.

მისისიპის მოგონება მხოლოდ საბავია იმი
სათვის, რომ შემდეგ მას ბათუმის ამბები
მოჰყვდეს. აბესალომი ამას ისე მოხერხებით
შერება, რომ დავითი ვერ ხედავს, ანკესზე
სიამოვნებით ეგება და იწყება წარსულის
გრძელი მოგონებანი. აბესალომი უკვე

მშენი—საჭირო რკინის გზის მშენებლობაზე სამონტაჟო სამუშაოები (სადგ. ტყვარჩელი); ტყვარჩელის მშენი—150 ცხ. ძალის დიზელის დადგმა ელსადგურზე. დადგმა აწარმოებენ დამკვერელები აშხ. სლესკინი და ფასნავტი. **მშენი**—ტყვარჩელის ელსადგურის შენობა, ამ სადგურის ძალისგება 900 კილოვატს უდრის; გენერატორების დადგმა ტყვარჩელის ელსადგურზე. მუშაობას აწარმოებენ დამკვერელები აშხ. სოკოლოვი და გრუშაძე.

დიდიხანა დაიღალა. დავითს თვალი აკლია და ვერ ხედავს, თორემ დაინახავდა, რომ აბესალომს სკამზე დაუჯდარს სძინავს. დავითი თითონ გატაცებულია მოგონებით, ლაპარაკობს და ჰგონია, რომ აბესალომი უსმენს. აბესალომი აი მხოლოდ ხანდახან ძილში. რაღაცას წამოიძახებს. აბესალომს შეუძლია ერთხანს გაუგებრებოდ იძინოს. დავითი დარწმუნებულია, რომ მას უსმენენ.

ერთი კვირის შემდეგ დავითი იმდენად გამოეპურნეთ რომ ცვლილება ცველამ შენიშნა.

რამოდენიმე დღის შემდეგ ტფილისიდან სტუმრებს მოველით. მოველით მწერლებს, რომელნიც მის სანახავად ჩამოდიან. ეს მოლოდინი ახარებს დავითს და იმდენად, რომ უცვებ ერევა მათი დახედვის საქმეში.

— საწოლში დახედები სტუმრებს? სკადე, იქნებ შესძლო ადგომა!—ცხედავ რომ მამა საგრძნობლად გამოეცხეთებოდა და იმედი მეძლევა იქნებ ადგეს.

გარედ ივნიის მზიანი, ცხელი დღეა. ჩვენს ეზოში ორი ციგანტი ხეა—ძეღე და მუხა. სხვა კიდეც მრავალი მომცრო ხე. გარშემო ტყე, ვენახები, სიმინდის მწვანე ყანები.

დავითი ილიმება, რაღაც ყოყმანშია და ბოლოს გაუბედავით ამბობს:

— ა, ეთომ შევიძლებ?

სიხარულია მთელ სახლში. დედა, მე და დავითის მეგობრები უწყნარად ფეხსაცმელს, დიდი ხნიდან უჯრამში ჩადებული წინდები გამოიღო დედამ, ერთს ხელში ხალათი უჭირავს, მეორეს ქუდი, მესამეს პალტო. მოხუც სოლომონა ყანაულისძეს დავითს ჯოხი უჭირავს. სოლომონას თვალზე ცრემლებს ვხედავ.

— მაღლობა ღმერთს კარგად ხარ, დათა!—დატრიალდა, ახმაურდა სახლი. დაეყრდნო დავითი ჯოხს, შეუდექი მხარში. გავედგართ ოთახიდან. უკან გახარებული აქა-ლა მოდის. გაუბედავით ადგამს მამა ნაბიჯს. ფეხები მოძრაობას გადაიწყვია. დავითის სახეზე საოცარი სიხარულია. იცინის. სიცილი რატომღაც ქვითის გაგს. აივანზე მზეა უხედავ. დავითი რბილ სკამში ჩამოჯდა. ი მზეზე იფიცება. გარშემო უცვებ თამა-ნი, სხამაძალი და ხალისიანი საუბარი იმართება.

მეორე დღეს მამა უფრო გაბედულად აცაყენით. ჯერ აივანზე, შემდეგ ეზოში ჩასვლა გაეაზრდა.

ჩვენ ეზოდან სქანს ყვირილის ხეობა, ზეკარის გადასავალი, აქარის მთები, მთი საირმე.

უძრავად დავითის თვალი ერთ წერტილზე მიერებულ იყრდება. ეს სულ ერთი წუთი გრძელდება, დაჯინებით იყურება პი-

რდაპირ. მერე ძეგ უცხად მოდუნდა და შემოხედდა.

— საკვირველი რამ მოხდა, სერგო... ჩე-ვი ბრმა თვალებით ძალიან გარკვევით და-ვინახე ხეობა, მთები რამდენი ხანია ალაო დამინახავს. მენატრებოდა და ვერ შემოხე-დავს. დავინახე, საკვირველად დავინახე, ერთხელ ბავში ვიყავი და სწორედ ამ ად-გილიდან უყურებდი იმ მთებს, აი იმ ბავშვის თვალით დავინახე ახლა. იმ დღეს რაღაც ბალახის სუნი ვიგრძენი და ახლაც სწორედ ის სუნი ვიყნოსე. პირდაპირ უცნაური რამ მოხდა. მთელმა ჩემმა ცხოვრებამ თვალწინ გაიბრინა. რამდენი წლის ვარ ახლა მე? სა-მოცდა შედის? საკვირველია, როდის გა-ვიდა ეს დრო, როგორ გავიარე ეს ცხოვ-რება? როდის მოხუცდი?

მეტი აღარ დაუწახავს დავითს მთები. ამის შემდეგ მისი თვალი, ასე უცრად რაღაც საკვირველებით განათებული, ძეგ უძლური გახდა. ეს მხოლოდ წუთის საქმე იყო. ეს წუთი აღარასოდეს განმეორებულა.

აჲ დღეს, შეიძლება იმითომ, რომ შე თითონ ჩვეულებრივზე უფრო მეტინა გუ-ლი, ჩვეულებრივზე უფრო გცილილბი გამეჩითო დავითი.

დავითის სამოცდაშვიდი წელიწადი შე-სამჩნევი იყო მრავალხარის. ამის შესახებ მან ნაწილობრივ გვიამბო თავის მემუარე-ბში „ჩემი ცხოვრების გზაზე“.

„ანტი-დიუტინგის“ წინასწარცვაობაში ენგელსი სწერდა: „... ბუნებაში ურთივე ცვლილებათა ქაოსში მელანდელთან იგივე დიალექტიკური კანონები, რომლებიც ბატონობენ ისტორიაშიც მოვლენათა მოქმედებითი შემთხვევითი ხასიათზე“. თუ რას ნიშნავს ენგელსის ეს აზრი, ამას ცხადყოფს მისი ნაშრომები: „ანტი-დიუტინგის“-დან. დარვინმა „უძლიერესი ლახვარი ჩასცა მეტაფიზიკურ შეხედულებას ბუნებაზე იმის დამტკიცებად, რომ მთელი თანამედროვე ორგანიზული ბუნება, მცენარეები და ცხოველები და, მაშასადამე, აგრეთვე ადამიანიც, არის პოლუტქი განვითარების პროცესისა, რომელიც მილიონი წლები გრძელდებოდა“.

თუ სამეცნიერო გადაჭრისთვის დასწრე ბამ ასტრონომიაში და კოსმოგონიაში საფუძვლიანად შეარყია ძველი თეოლოგიური შეხედულებები, სიცოცხლის წარმოშობის საკითხებში ძველმეტრად ბატონობდა მეტაფიზიკა.

ამავე დროს კი პროლეტარიატსა და ბურჟუაზიას შორის მეცხრამეტე საუკუნის დასაწყისიდან გაშლილი მკაცრი კლასობრივი ბრძოლები (ლიონის მუშებას აჯანყება 18.01 წ. ჩარტისტული მოძრაობა ინგლისში), ყოველგვარ საფუძველს აკლიდნენ ბურჟუაზიულ ეკონომისტების მტკიცებას: კაპიტალის და შრომის ინტერესთა ჰარმონიის შესახებ.

„აზალა მოვლენებმა საჭიროდ გახადა მთელი ისტორიის ხელახლა გადასინჯვა და აღმოჩნდა, რომ ის იყო კლასთა ბრძოლის ისტორია, რომ ეს ურთიერთი მეტაფიზიკური კლასები ყოველთვის წარმოადგენდნენ განსაზღვრულ ურთიერთობის, წარმოებისა და გაცვლა-გაოცვლის პროდუქტებს. ერთი სიტყვით თავისი ემოციური ურთიერთობათა პროდუქტებს, რომელთა რიგად ეკონომიური სტრუქტურა საზოგადოების წამოადგენს რეალურ საფუძველს. რომლითაც საბოლოო ანგარიშით უნდა იქნას ახსნილი მთელი ზედნაშენი უფლებრივ და პოლიტიკურ დაწესებულებებისა ისე, როგორც თითოეული ისტორიული პერიოდის რელიგიური, ფილოსოფიური და სხვა იდეათა ზედნაშენი, ამით იდეალიზმი განდევნილ იქნა თავის უკანასკნელ თავსებადობიდან, ისტორიული მეცნიერებიდან და ნაპოვნი იქნა გზა ადამიანთა შეგნების ასახსნელად მათი ყოფადობიდან იმის ნაცვლად, რომ, როგორც ეს იყო მანამდე; ანებნათ მათი ყოფადობა მათი შეგნებიდან“—სწერს ენგელსი.

ისტორიის მატერიალისტური ახსნის და კაპიტალისტური ურთიერთობის მექანიკის კანონების გამომდგენება—ეს უდიდესი საქმე შეასრულეს მეცნიერული სოციალიზმის მამამთავრებმა—მარქსმა და ენგელსმა რომელთა საქმის გამგებლები იყვნენ ე. ი. ლენინი და მისი საუკეთესო მოწაფე ან. სტალინი.

დარვინმა თავისი მოძღვრებით ორგანიზული კანონების განვითარების შესახებ, მოძღვრებით, რომელიც ძირს უთხრია ზღაპარს, თითქო ქვეყნიერება ღმერთმა გააჩინა ექვსი დღის განმავლობაში, თითქო არსებობს რაღაც „განგება“, რომელიც განაგებს ცხოველების ცანრებს, ბიოლოგია ისტორიული მეთოდის რულებზე გადაიყვანა და მარქს-ენგელსის კლასობრივი ბრძოლის თეორიას საბუნებისმეტყველო-მეცნიერული საფუძველი შეუქმნა. დარვინმა სასიკვდილო ლახვარი ჩასცა ეკლესიას, რომელიც ამტკიცებდა, რომ ადამიანი ღმერთი

გააჩინა თიხაში სულის შთაბერვით, დარვინმა ურყევად დაამტკიცა ადამიანის ნათესაობა ცხოველებთან (მაგრამ ადამიანის წარმოშობისა და განვითარების მთლიან მატერიალისტური სურათი მოგვცა მხოლოდ ენგელსმა შრომაში „შრომის როლი მაიმუნის გადადამიანებაში“*). რომელშიც გამოაშვლენა ბიოლოგიური და სოციალური შრომის მთლიანობა ადამიანის წარმოშობა-განვითარებაში.

როგორც ენგელსის ზემოთმოყვანილ ციტატად სჩანს, მეცნიერული სოციალიზმის მამამთავრები—მარქსი და ენგელსი და შემდეგ ლენინი უდიდეს მნიშვნელობას აძლენ დარვინის შრომას, მაგრამ ამასთან ერთად ისინი მშვენიერად ამჩნევდნენ დარვინის მოძღვრების სუსტ მხარეებს, რომლითაც ამჟამად მოხერხებულად სარგებლობენ მუშათა კლასის ყველა მტრები დაწყებული სოციალ-ფაშისტებით და ბურჟუაზიული ბუნებისმეტყველებით.

საქმე იმაშია, რომ დარვინი მის მიერ ორგანიზულ ბუნებაში აღმოჩენილ კანონებს—ბრძოლას არსებობისათვის და ბუნებრივ შერჩევას თვლის რაღაც მარად, აბსოლუტურ კანონად, კანონად რომელიც არსებობდა და იარსებებს გარემოს და პირობების შეცვლის მიუხედავად, „...სრული ბავშობაა. —სწერდა ენგელსი „ანტიდუტინგში“—ცხოველების განვითარებას მთელ პრავალფეროვანებას და გართულებას, საფუძვლად დაედოს ცალმხრივი და მკვეფორმულა „არსებობისათვის ბრძოლისა“.

დარვინი არ დაკმაყოფილდა მარტო ბიოლოგიის ჩარჩოებით და შეეცადა თავისი მოძღვრება, მართალია ზოგიერთი შენიშვნებით, გაეცნოდა ადამიანთა საზოგადოებაზე, ბიოლოგიური კანონები დაეყვანა სოციალურ კანონებში.

თვით ადამიანიც კი, —სწერდა დარვინი, —რომელიც ნელა მრავლდება, 25 წელიწადში რიცხოვნობიდან ორკაციდება და ასეთი პროგრესის პირობებში რაღაც 1000 წლის განმავლობაში მისი შთამომავლობათვის სადგომი ადგილიც კი არ იქნებოდა“.

მარქსმა და ენგელსმა რომელიც მხოლოდ ვალდებულებით დარვინის მიერ აღმოჩენილ ძირითად კანონებს, მთელი სიმკაცრით გაილაშქრეს ბიოლოგიის კანონების მექანიკურად გადატანის წინააღმდეგ ადამიანთა საზოგადოებაში.

„შესანიშნავია, —სწერდა მარქსი დარვინს, —თუ როგორ ცვლავ პოპულარს დარვინი ცხოველთა და მცენარეთა სამეფოში თავის ინგლისურ საზოგადოებას მისი შრომის განაწილებით, კონკურენტით, ახალი ბავშვების აღმოჩენით, „გამოგონებებით“ და მალტუსის „არსებობისათვის ბრძოლით“... დარვინის მოძღვრებაში ცხოველთა სამეფო მოცემულია, როგორც ბურჟუაზიული საზოგადოება“.

„დარვინის მთელი მოძღვრება არსებობისათვის ბრძოლის შესახებ, —სწერდა ენგელსი“), —არის გადატანა გონსშიც მოძღვრებისა bellum omnium contra omnes **)

და ბურჟუაზიული ეკონომიური მოძღვრებისა კონკურენტის შესახებ, აგრეთვე გადატანა მალტუსის მოსახლეობის თეორიისა საზოგადოების სფეროდან ორგანიზული ბუნების სფეროში... ძლიერ ადვილია შემდეგ ამ მოძღვრების უკან გადატანა ბუნების ისტორიიდან საზოგადოების ისტორიაში; მაგრამ გულუბრყვილობა იქნებოდა ფიქრი, თითქო ამგვარი გადატანის წყალობით, ეს მტკიცება იქცევა საზოგადოებრივი ცხოვრების მარად ბუნებრივ კანონებად“.

დარვინიზმის სუსტი მხარეების ამ კრიტიკას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ეძლევა ამჟამად, როცა ფაშისტები და სოციალ-ფაშისტები დარვინით ცდილობენ გაამართლონ კლასების არსებობა, რასიული შოინიზმი, კოლონიალური ჩაგვრა, „სოციალური დარვინიზმის“ შედაგებლები ბიოლოგიური არგუმენტებით (ბუნებრივი შერჩევით) ასაბუთებენ იმ გარემოებას, რომ მოწინავე კაპიტალისტური ქვეყნები ყველგან კოლონიებს და მონურ მდგომარეობაში ჰყავთ კოლონიების და ნახევრად კოლონიების მშრომელი მასები. ამ საკითხში ერთ ჰანგზე მდებარე, როგორც პირ-წიგარდნილი ფაშისტები, ისე ე. წ. „სოციალისტებიც“ მეორე ინტერნაციონალის ბანაკიდან (კაუტსკი, ბაუერი და სხვ.).

მხოლოდ შედეგად რეკონსტრუქციისა მარქსიზმ-ლენინიზმის საფუძველზე განთავისუფლებდა დარვინიზმი იმ ბურჟუაზიულ ზღამისაგან, რომელიც ჩაქოვილია მასში და გადაიტყუა საერთაშორისო რევოლუციონური პროლეტარიატის ძლიერ იარაღად კაპიტალიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ბურჟუაზია პირდაპირ („მაიმუნების პროცესი“ ამერიკაში), თუ არაპირდაპირ (დარვინიზმის სხვადასხვა ბურჟუაზიულ - სოციალ-ფაშისტური გადასაზრებებით) უარყოფს დარვინიზმს, ხოლო სოციალ-ბურჟუაზიული დარვინიზმი გაშენდა მარქს-ენგელს-ლენინის სწავლების საფუძველზე, მიიღებს იმას, რაც სწორია მასში და გამოიყენებს ევოლუციონურ მოძღვრებას სოციალიზმის შემდგომი ძლიერმოსილი მშენებლობისათვის.

*) იხ. „ბუნების დიალექტიკა“, გვ. 61-73.

**) იხ. აკიოპასი. აკიოპას წინააღმდეგობა.

გზადა,
სიკვდილს
შეიძლება

ლამოზდენ დასახელებული
მათი ცხენები წახსათ,
მაგრამ მსახურებს მუხივე
ლოში ზიგფრადის ხმა ესმათ:
„არა, არ არის საჭირო,
აქვე დასტოვეთ ცხენები,
რადგან ხელს მალე მივდივარ“
დაცა ბეწვსა დასაწყობა

[illegible]

მეტი ჰგონებოდა, რამე აწვევდა
არ ეძლეოდა ლეზინა.

გარდა უშვებდნენ ცხენით მას
რე არ დარჩენის თანხლებით.
ელვა ბრძანებდა, მოერეთით
მისი თან ახალ-ახლებით.
ის აღმზრდელთანად ურველდნით
რძენები გამოეყვანათ
კათა მას ბრძანად ემართა
ენდებ ხალხი და ქვეყანა.

არ როდესაც იარაღს
რამა მათ უცხედო ზოდვა,
ველოდური, რაც უნდოდა,
ეპარებად მისთვის იდგა.
ქვე გულთ დეცხავდა
იყვარულით სახეს ფიასს.
ქალი არ ინატრდა
მეტიერი ვაჟის ტრფიალის

რამა მათ ზედმოწედა წინამდებ
იგისთა მოუწყობა ხელნათა.
სურს გავიაროთ გვირგვთთან
ახალით წვეთლებთან.
ცხეო ქვეყნისაც გაუწდოდათ
ამ ამის მოქმედი ენები.
მას შიშურს და გარეშს
მძებნა ხანისა და ცხენები.

და სხვადასხვა კუთხეთაგან
სხვა ცოცხელი თავმომწონეს,
კუთხარის დაბადებით
რამ უფლების იყო მქონე,
რამ რაინდი გამხდარიყო,
რომწინის მეფის კარად,
და ზოგიერთად ერთად მათაც
მაშის აწვდიდნენ საჩუქარად.

მიძღვებოდა ამ ლბონეს
რამ ბევრი რამე მოქმედებდა:
მეფეთა ტახტი სახელმწიფო
მიღებით მოკაშვლიყო.—
რამ მოსწევით სიხვედ,
დევნა სძლივდიან მრავალსა,
მიტომ ზეჭრსა ხედავდნენ
მომღმარს იქითკენ მავალსა.

კომედილბა ნიბელუნგებზე, რომელიც
საბოთველოს სახელმწიფოთა გამოცემი-
ება აზნალებს ჭარბულ რანზე გავსალც-
კონსტ. კეიპინის თარგმანით, არის
ამერიკა ნაქონალური პოლისი. ყოილზე:
არის სახელმწიფოებელი ნიმუში. პოლისი
კორის ენისაა გერგერობით გამოცემი-
ერ არ არის ის დარწმუნებ 12-13
კუთხეების სახელმწიფო, დაახლოებით მა-
როდესაც საბოთველოში გეფხის-ტყა-
ნის დიარსა. ფერ. „დროშა“ იძლევა აქ
თარგმანის საზომში ნაწყვეტს.

განაწირობის საბურბო
ირავლიც სურსაზა გრძელისა,
დალლას უსაბიდაო სურბე
საქმლისა გვირგვითისა;
ურტყესის ღვინით აღსავსე
სახსნის სახსნის უძლიად,
პატრიე დიდი მიავს
მინაურთა და უცხოთა.

დღეთა მათ შინა ყველანო
მოიღებდნენ მოგვარად;
ფერ ჰალოლბოდნენ სიმშვიდეს
მხებზე მომღრატლები;
მათ საჩუქარი უძლიად,
კიდებ აივსნენ ზუკუნად;
მეფე ზოგუნდის ქვეყანა
არ დარჩა რბოთ უტყებ.

ზოგუნდის დასაწყერებდას
მეფე ბრძანებდა კეთილად
ქვეყნის ახლად, ვით ჰქონდა
წინაწარა გადაწყვეთილი.
მისთა მეგობართ მინარათა
მოიღო მოწყალედ, —
სახსნარულით დარწმუნით
მათ მის წინაშე ხელნათ.

შვილსა დღესა გრძელდებოდა
ეს სახელო წვეთლები.
ზოგიერთად არ დაელო
ძველთა-ძველი ჩვეულება —
სიყვარულის ნიშნად გასცა
ქმ წითელი ოქრო ძიარს;
მა მოსწევდა, და ხალხსაც სომ
მეფეყარადა ნაჩრი ვეზირი.

ბოლოს არ დარჩა დატკად
არცერთი მოხეტიალი;
თავლიც იტაცებდნენ მერნები
და სამოხეტოა სიალი.
რაც იქ ვაიცა, თითქმის მათ
მთელად დაღუოდნენ დღენია,
ახე ავსება ამაღის
მუნამდე არვის სენია.

დასრულდა ლბინი, მიეცა
ყველას პატრიე დიდო.
ცოცხალ ხნის შემდეგ თავადთა
ბრძოლა კერძოული ზიანის
რამ სახანდელად იგნის მათ
ამ წინას წინაშე მოინება,
გარდა ამგვარის არსიგან
შორის იყო გვირგვითი გინება.

ფილერმდის მშობელ მეფეთა
დღენი ედიდდნენ დარტობად,
საყვარელი შვილსა ან სურდა
მათი გერგუნდის ტარება.
მაგრამ ცდილობდა ქვეყნისთვის
რამ აუღლინა კერები, —

მთელს ნიბელუნგსა ზოგუნდს
არ არის ქვეყნად ადრეთისა
ისე მძევ კანჭერი,
რამ ის დღელოდდა არ იქმნეს
მისი ღირს-შესაფერიო“.

თქმით ზოგუნდსაც სენიდა
ქება არ დაწკადები;
თავის ყმათაგან შეიძყო
ზოგუნდის გულმინადები.
მეფე უსწრებად, თქმინა
ამა ამპრთა ვნებული;
ქალი არ სურდა ვაჟისთვის
ენაოდ წარჩინებულად.

ეს ზოგუნდისაც ვაიცო.
სახე გახვდა დღესა,
არ სურდა გადაქვლიდა
ამ საბიფათო მდელსა.
გუნდების და იმის მოყმეებს
სენიდა და გულში ხედავოდა,
რამ ეს მოყვრობა იავდა
ზოგუნდის არ დაუჯდებოდა.

სიკეთა აქ ღომეზულობა ზოგუნდისა:
ამაზე, მისმინე ღომეზობილი, —
ამ სიყვარულის ვაჩრებ
გრძნობა დამოთება შრომად;
სხვაბს, რომ სრულიად ავიღო
ვალისი შერთავაზე მე სიბიო“.
რაც უნდა ეთქვათ, ის წინის
რჩეობა გაუტებოდა.

მამამ მიუღო: — სხვა გზისა
თუ დასშელობა კარები,
მივსალმები შენს სურვილს,
რაც ძალმის დაღუბნარება.
მაგრამ იცოდნენ რაინდნი
მიჭირნენ, მოამავენი
ბევრი ჰყავს მეფე გუნდერება,
და აი თუნდაც მაგენი.

„გმირი გარბოხი, მომხმარე
მარტუკი მზლისა და ფარისა,
მეცოდნე დღეთა პატივითა
იგი სამეფო კარისა.
და მე ვიწმინდე, არ გახდეს
საბაბად შავ ზოგუნდისა
მათი მოჭერობის სურვილი,
თითქმა ქალისა მათისა“.

ზოგუნდისა ჰქალდა: „გვირ ვნებდა
ქე აქ საზომარს რაგებო,
მათივე მოგვივექე ქალსა, თუ —
ურბი დამწინაესო.
მინდა მე ბოძოლოთ დავიპყრო, —
ისინდები ჩემი თქმინო,—
რამეცა გუნდების ქვეყანა,
იგი იმისნი ყმაინო“.

ჩიოდნენ მიუღო: „მამულებს
შენი სიტყვა და წადილი,

მასა გავსაზრდებსა მოიგინდა
არა მამულებად აწყო
ისეუ ქვეყნისა, შემოსავთა
რამ არ ენახოს თვალთა:
ეს უნდა გაქმნება სამართად
შენა და შენსა სხვადასო“.

თავი დადრიკა მაღლობით
ვაჟმა წინაშე დედისა;
თათლ-ვაჟთ წამყვანი არა ვარ
ისე მე თორბტზე მეტისა;
ურარველდავითი ისინი
ქვეყნისის სამოსტლითა.
ამ, ნებად რაოდნ დაგესქმნება,
კომიშაღდებს ამის სენიდა“.

და ისდნენ ვახშით დღე და ღამ
პირამუნდირა ქალები;
არ ისეგუნდნენ, არცერთისა
ამ მოუხუშავს თვალთბი,
ვიდრე ქახეთა სამოსის
მხედება მთლად არ დასრულდა.
სხვებზე რჩევა და თანხი
მას ამ საქმეში არ სურდა.

მამამ რამაშანა ნაცეცა
სახოსი ღირსადღობა,
რამდენიც ქვეყნის სიმდიდრე
დაიდგოდა სრულიად.
უკვე მზად იყო ბრწყინვალე
ვაჟმანი დანაქარებები;
მუხარადები მაგარი
და განიერი ფარები.

ამა გავიდა საგზავად
გალიათობის ქარვლითა;
ცოცხლა და ქალისა დატყუო
მის განა დადრეცელობა;
დახორცილდნენ ისინი
შორის ქვეყნიდან, თუ არა?
თარს დაბანება, სამოსტლი
კარგად მიხედონ, უარისა

თვალს იტაცებდნენ ოქროთი
ტანადრახტული მერნები,
ქვეყნად მეც იმავებდა
მათზე უმეტეს შენებებითა
მათიგობითა ზოგუნდითი
გამოხედნენ და მშობელი არება
და გავმართა ყუმბილურთ
ბურბუნდებულის მარტესა.

დაემშვიდობნენ ტირილით
მეფე და დედოფალთა:
მაგრამ იმდლის მაცემა
მათივეს ზოგუნდისი ღვლით;
დაბრძნისა სიტყვებითა
იგი მათ ენაბტკებოდა:
„არ არის ჩემზე სავირო
გზოცა და ციგნობის მიღება“.

ვაჟმნი დადგნდნენ, მრავალი
ქალიც ციგნობად დენებოდა,
სინდა მისანი გული მათ
მეტი.

ამა გავსაზრდებსა მოიგინდა
არა მამულებად აწყო
ისეუ ქვეყნისა, შემოსავთა
რამ არ ენახოს თვალთა:
ეს უნდა გაქმნება სამართად
შენა და შენსა სხვადასო“.

თავი დადრიკა მაღლობით
ვაჟმა წინაშე დედისა;
თათლ-ვაჟთ წამყვანი არა ვარ
ისე მე თორბტზე მეტისა;
ურარველდავითი ისინი
ქვეყნისის სამოსტლითა.
ამ, ნებად რაოდნ დაგესქმნება,
კომიშაღდებს ამის სენიდა“.

და ისდნენ ვახშით დღე და ღამ
პირამუნდირა ქალები;
არ ისეგუნდნენ, არცერთისა
ამ მოუხუშავს თვალთბი,
ვიდრე ქახეთა სამოსის
მხედება მთლად არ დასრულდა.
სხვებზე რჩევა და თანხი
მას ამ საქმეში არ სურდა.

მამამ რამაშანა ნაცეცა
სახოსი ღირსადღობა,
რამდენიც ქვეყნის სიმდიდრე
დაიდგოდა სრულიად.
უკვე მზად იყო ბრწყინვალე
ვაჟმანი დანაქარებები;
მუხარადები მაგარი
და განიერი ფარები.

ამა გავიდა საგზავად
გალიათობის ქარვლითა;
ცოცხლა და ქალისა დატყუო
მის განა დადრეცელობა;
დახორცილდნენ ისინი
შორის ქვეყნიდან, თუ არა?
თარს დაბანება, სამოსტლი
კარგად მიხედონ, უარისა

თვალს იტაცებდნენ ოქროთი
ტანადრახტული მერნები,
ქვეყნად მეც იმავებდა
მათზე უმეტეს შენებებითა
მათიგობითა ზოგუნდითი
გამოხედნენ და მშობელი არება
და გავმართა ყუმბილურთ
ბურბუნდებულის მარტესა.

დაემშვიდობნენ ტირილით
მეფე და დედოფალთა:
მაგრამ იმდლის მაცემა
მათივეს ზოგუნდისი ღვლით;
დაბრძნისა სიტყვებითა
იგი მათ ენაბტკებოდა:
„არ არის ჩემზე სავირო
გზოცა და ციგნობის მიღება“.

ვაჟმნი დადგნდნენ, მრავალი
ქალიც ციგნობად დენებოდა,
სინდა მისანი გული მათ
მეტი.

ამა გავსაზრდებსა მოიგინდა
არა მამულებად აწყო
ისეუ ქვეყნისა, შემოსავთა
რამ არ ენახოს თვალთა:
ეს უნდა გაქმნება სამართად
შენა და შენსა სხვადასო“.

„რას მიბრძანებთო“,—ჰქოთბა და
პასუხს ეტლდა მდუმარია.
„მე სასაღმლოში მეწვია
რამდენიმე სტუმარი.
არაფერ იცნობს მახულებს
ეს განიბდა სანაწი.
ეგებ შენ აადრე გავიხს
გვირგვით ამისაანა“.

თარგმანი შესრულებულია ზე
ტექსტით კონსტანტინე 303

ეს იყო დაახლოებით ერთი წლის წინააღმდეგ. 1931 წლის 25 აპრილს თბილისში შეიკრება სოციალისტური შრომის ენტუზიასტების, ტენიკის დაუფლებსათვის მოწინააღმდეგეობა — მუშა-გამომგონებელთა სრულყოფილი საქართველოს პირველი ყრილობა. „კომუნისტი“-ს რედაქცია ემზადებოდა ამ დღის შესახებ რაღაც უნდა მიეცა ყრილობისათვის ხელმძღვანელი მასალა. ასეთ მასალათ, რა თქმა უნდა, არ გამოდგებოდა მარტო რევოლუციური წესით შეგროვებული, კანკელირებიდან ამოკრული ცნობები. ეს მეთოდი დიდი ხანია უარყვეს ჩვენმა გაზეთებმა, როგორც მუშაობის ძირითადი ფორმა. საქართველოს ორგანიზაცია მუშათა მასების უშუალო და აქტიური დახმარებით, საქართველოს ცოცხალი და უახლესი ფაქტების შეგროვება, რომ რედაქციას შეეძლო ეს მასალები საფუძვლად დაედო მუშა-გამომგონებელთა ყრილობისადმი მიძღვნილ სპეციალურ ნომერისათვის.

ამ მიზნით, მოეწყო „კომუნისტი“-ს და თბილისში მყოფ გაზეთ „პრადა“-სა და „იზვესტია“-ს წარმომადგენელთა დამკვეთ ბრიგადების რეიდი. თემა წინდაწინვე განსაზღვრული იყო — „მუშათა გამომგონებლობის მდგომარეობა ჩვენში“. რედაქციას წინასწარ ჰქონდა მიღებული ცნობები, რომ „საქართველოს ჩაი“-ს აპარატში მუშა-გამომგონებლობის ეფექტიურობისათვის ბრძოლის მხრივ ყველაფერი რიგზე არ არის. გავგეგვანა ნიჭიერ, ახალგაზრდა ლაბორი გლეხის გრიგოლ ბარკალაიას შესახებაც, რომელსაც დიდი და უთანასწორო ბრძოლა ჰქონდა „საქართველოს ჩაი“-ს მაშინდელ გამგეობასთან თავისი გამოგონებების ირგვლივ.

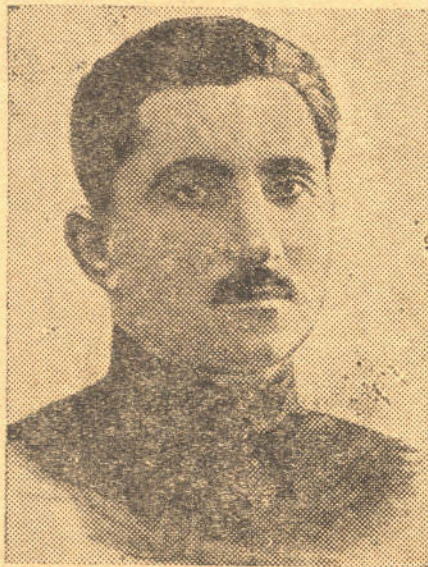
ამიტომ რეიდის მონაწილე დამკვეთ ბრიგადის წევრები ბიჭები „შერეული იქნენ სწორედ „საქართველოს ჩაი“-ს შესაძლებლობად...

დღისათვის საათიდან რეიდის მონაწილენი დაიქაშნენ მთელ ქალაქში. საღამოს 6 საათია... „კომუნისტი“-ს რედაქციის ბინაზე თავს იყოფან რეიდელები დღითი „ნადავლით“. დიდძალი, მეტად საინტერესო ახალი შეგროვებული მასალები აქვს თვითმოდ ბრიგადის. მოდიან იმ დაწესებულებათა ხელმძღვანელებიც, სადაც რეიდი ჩატარდა. მათ უნდა მოსმინონ რეიდის მონაწილეთა მოსწავლეობის გამოცხადების შედეგების შესახებ, მათ უნდა გასცენ პასუხი ამ მოსვენებულზე.

კრება მეტად მრავალრიცხოვანი გამოდგა. „კომუნისტი“-ს საკრებულო დარბაზი ხალხით გაიჟღერა. მოვიდა ყველა დაწესებულება-ორგანიზაციების წარმომადგენელი, მაგრამ არსად სწრაფ „საქართველოს ჩაი“-ს ხელმძღვანელები. ნამდვილად კი, როგორც ბრიგადის წინასწარი ინფორმაციიდან სჩანს, ისინი უნდა გახდნენ ჩვენი დღევანდელი რეიდის „იუბილეარები“. აქვე არის გრიგოლ ბარკალაია. ის ყვიროვ, გახუნებული პლაშმით, ეკუპით თავზე მორცხვად აყუდებულა კუთხეში. ხმას არ იღებს.

რეიდის კრება გაიხსნა. პირველ რიგში ირჩევა ბრიგადების მოხსენებანი სხვა დაწესებულებებიდან. ალბათ, ამასობაში მოგვისწრებენ „საქართველოს ჩაი“-ს შეგვიანებული წარმომადგენლები. მაგრამ დრო გადის და ისინი არსად სჩანან. „საქართველოს ჩაი“-ს შერობა, რომელსაც „კომუნისტი“-ს რედაქცია პირდაპირ მისწერებია, რუსთაველის პროსპექტის მეორე მხრიდან, გაჩირადნებულია. იქ უთუოდ ხალხი არის.

გრეკავთ ტელეფონით... ლაპარაკობს „საქართველოს ჩაი“-ს დამკვეთი, თამაზიშვილი.

გრ. ბარკალაია

რის მოადგილე სუგაკი. ჩვენც სწორედ მასთან გვაქვს საქმე. მაგრამ, წარმოიდგინეთ, რომ სუგაკს „არ სცალია“, სუგაკი საქმის კაცია, სუგაკს თათბირი აქვს თავის კაბინეტში.

როგორ მოვიქცეთ, ხომ არ გადავდეთ რეიდი, მეორე შემთხვევისათვის, როცა სუგაკი თავს უფრო მოცილილად იგრძნობს? სუგაკს ამის წინააღმდეგ არაფერი აქვს. ჩვენ კი ვცუბნებით, თქვენი მოსვლა რუი-დზე აუცილებელია, მოხვალთ—კარგ იზამთ, არ მოხვალთ—რეიდი უთქვენოთაც განაგრძობს მუშაობას...

სამ წუთსაც არ გაუღია, რომ სუგაკი ერთი უცნობი პირის თანხლებით შემოვიდა რეიდის კაბინეტში. შემდეგ გამოირკვა, რომ ეს პირი იყო ანზ. ლეინი — „ცენტროსოიუსის“ გამგეობის წევრი, დროებით საქმეზე ჩამოსული თბილისში...

ირჩევა გამომგონებელ ბარკალაიას საკითხი. ბრიგადის ხელმძღვანელის მოხსენებამ საშინელი სურათი გადაუშალა დამსწრეთ. ირკვევა, რომ გრიგოლ ბარკალაიამ 1930 წელს, „საქართველოს ჩაი“-ს გამგეობას წარუდგინა თავისი გამოგონება. ბარკალაიამ გამოიგონა ჩაის ფოთლების დაწნევა ისე, რომ ფოთლებისგან აგურის მსგავსი ფორმით და აგურზე უფრო მაგარი ფორმები ექცოდებოდა. ასეთი ხერხი უდიდეს ეკონომიას იძლევა. ჯერ ერთი შესაძლებელი ხდება ჩაის წარმოების ნარჩენების (მტვერი და მესამე ხარისხის უხეში ფოთლები) მასიურად გამოყენება დატყენის საშუალებით. ამასთანავე დაპრესილი ჩაი, რომელსაც „ჩაის აგურაკებს“ ეძახიან, მეტად ადვილი გადასასხდია აქლემებზე და ცხენებზე ისეთ რაიონებში, სადაც რაინის გზის ან სხვა ტრანსპორტი არ არის. ექსპერტიზამ მოკლე ვანიხილა ბარკალაიას გამოგონება და სცნო, რომ ბარკალაიას ხერხით დაპრესილი „ჩაის აგურაკები“ თავის სიმარტით არა თუ ჩამოუვარდება ასეთივე ჩაის აგურაკებს, დამზადებულს ჩინეთში, არამედ ბევრად უფრო სჯობს მათ თავისი სიმტკიცით.

მაგრამ ეს სწრაფი ექსპერტიზამ. ხოლო არ სწრაფ სუგაკს — ეს ჯერ კიდევ გამორკვეული არ იყო. სუგაკის დამოკიდებულებას ამ საქმისადმი კი გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა. მას, როგორც აღმოსავლეთის, უნდა გაეჩინა თავისი ნაპირა აგურის გამოგონება.

ნებლისათვის, მას უნდა გაეღო საამისო თანხები, მოეწვია სპეციალისტები საქართველოს მთელი ნაწილების დასამზადებლად, მტკიცე ნიადაგზე უნდა დაეყენებია ბარკალაიას ცდები.

სუგაკი ამ გზით არ წავიდა. მან აირჩია სხვა რამე: ბარკალაიას დევნა, მისი გამოგონებისათვის სახელის გატეხა, ლაბორი გლეხი-გამომგონებლის დისკრედიტაცია პოლიტიკურად და მორალურად. მან არ დასტოვა არც ერთი საშუალება იმისათვის, რომ ბუნებრივი ნიჭით იშვიათად დაჯილდოებული ახალგაზრდა გრიგოლ ბარკალაია ყოველმხრივ მიწისთან გაესწორებია. ვინ სთქვა, ბარკალაია გამომგონებელიაო! — ხოთხითობდა უტიფრად სუგაკი, ვინ სთქვა ჩაის აგურაკები ახალი აღმოჩენააო! თქვენც ერთი კიდევ — საქმე გიშოვნიათ! მიკვირს ყველა ფანტაზიორის ანკესზე აგრე ადვილად როგორ წამოგვებით! — „ბრძნული“ და მედიდური კილოთი იტყუდა სუგაკი ყოველთვის, როდესაც მას გრ. ბარკალაიას მოაგონებდნენ და... „მოიგ საქმეებზე“ გადადიოდა. საქართველოს ჩაის მაშინდელი სხვა პასუხისმგებელი მუშაკებიც თვალეში შესწერებოდნენ სუგაკს და, აღმინისტრატორის ღიმილით დატყვევებული, დასტურის ნიშნით ულაზათოდ იტყანებოდნენ და თავს აქიციანებდნენ.

საქართველოს ჩაის აპარატში აღმოჩნდა ერთად-ერთი კაცი, რომელმაც ხმა აღიმართა სუგაკის ბუროკრატიული კამარბილის წინააღმდეგ. ეს იყო მუშათა გამომგონებლობის ბიუროს ხელმძღვანელი, დაწინაურებული მუშა ანზ. ტულუშ. ის მოურიდებლად, მუშური შეტუბრებით მთელ სომხეთს პირში ახლიდა ბარკალაიას გამოგონებისათვის გზის ჩამშობ ბიუროკრატებს. მაგრამ მალე აღმოჩნდა, რომ „საქართველოს ჩაი“-ს მაშინდელი გამგეობისათვის ზედმეტი იყო არა მარტო გრ. ბარკალაიას გამოგონება, არამედ მუშათა გამოგონებლობის ბიუროც. ამიტომ მოხდა, ისე, რომ ანზ. ტულუშს ერთ დღეს სალაროში დაუძახეს, ანგარიში გაუწერეს და ის რუსთაველის პროსპექტზე გაისტუმრეს. ეს მაშინ უდიდესი სასჯელი იყო. დღეს სამსახურის დაკარგვა დიდ საფრთხეს არ წარმოადგენს საბჭოთა კავშირში, სადაც ყველა სახის მუშა-ხელის ასეთი დიდი ნაკლებობაა. ეხლა, დილით რომ დაგიოხზოვენ სამსახურიდან, სადილობამდე, სახლში მიუსვლილად, უკვე შეგიძლია მოეწყო სხვაგან. მაშინ კი ანზ. ტულუშს, დაწინაურებულ მუშა ტულუშს უდიდესი სასჯელი ხედა წილად. ის იმსხვერპლა ბარკალაიას გამოგონებისათვის ბრძოლამ.

„საქართველოს ჩაი“-ს გამგეობის ცინიზმს საზღვარი აღა? ჰქონდა. როცა სუგაკს შეეკითხნენ, თუ რა მიზეზით მოხსნეს ტულუშ, პასუხი ასეთი იყო: „ტულუშს მოხსნილია აპარატის გაჯანსაღების მიზნით“.

საყურადღებო მთელ ამ უშვავსკობაში იყო ის, რომ სუგაკმა ბარკალაიას დაუნდობელი დევნის კურსი იიღო მას შემდეგ, რაც გაეცნო მის გამოგონებას, რაც ბარკალაიამ მთელი თავისი გამოგონების საიდუმლოება უამბო გამგეობას იმ იმედით, რომ დახმარებას ჰპოებდა. გრ. ბარკალაია გალანდეს, შეაჩვენეს, ხოლო მისი გამოგონება ნელ-ნელა შეაპარეს საქმეში...

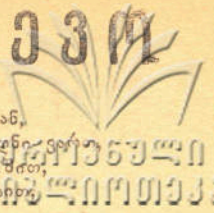
სუგაკს სხვანაირად არც კი შეეძლო. კაცს თავი მოაქვს ჩაის საქმის პირველ მცოდნედ, ის იყო ჩაის მეტურეობის შესასწავლად ჩინეთში, იაპონიაში, ცეილონზე. მას გარშემო აკრავს მთელი გუნდი დიპლომატიური სპეციალისტებისა. აქ კი გამო-

საქართველოს მთავრობის დადგენილება

ი. გვერდის ანშლაგათ ამშტაბელა მიმდევრო
სიტყვები:

ნოსიორელი ჯემს უატტი გრიგოლ ბარ-
კალაია, რომელსაც თავის ბრძოლაში
ამდენი დახარჯილებები გადაედოა წინ,
საბჭოთა საზოგადოებრივობის აქტიური
დამხმარებით სოციალისტური გამოწვევებ-
ლობის სიამაყის წარმოადგენს დღის

ს ა ლ ა მ ი მ ს რ უ ლ ი ო ს რ ე პ რ

ანატოლ გილაში ჰუნგრელი მწერალია. ლიტერატურული მუშაობა დაიწყო 1921 წლიდან. ითვლებოდა ჰუნგრულ „აქტივისტთა“ წევრად. რევოლუციონური საქმიანობისათვის გაძევებულ იქნა ჰუნგრეთიდან. 1925 წლიდან ცხოვრობს მოსკოვში. არის წევრი რევ. მწერალთა საერთაშორისო გაერთიანების.

ეს პოემა ავტორმა დასწერა აღნიშნულ გაერთიანების საერთაშორისო ყრილობაზე, რომელიც შეესდგა გასულ წელს ქ. ხარკოვში და ეძღვნება რევოლუციონურ მწერლებს.

პოემაში ცნობილ რევ. თხზულებათა სათაურების ჩამოთვლა და მათს შინაარსზე ორიენტაცია წარმოადგენს პოემის თემატიკურ ჩონჩხს. ის დაწერილია თავისუფალი ლექსის ფორმით—სუსტია რითმის როლი და ავტორის ინტონაცია სცილდება ლექსის ჩვეულებრივ, მეტრულ ჩარჩოებს.

1.

პიონერო, ასწიე
ხელი!
პიონერო, გვაჩვენე
მბრწყინავი თვალების შუქი!
პიონერო, მოგვახვიე
პატივსაცემი,
შენი თბილი გალბტუკი
ყელს მოგვახვიე!

კომკავშირელო!
საბრძოლო რიგებში ჩადექ.
ჩვენი სმენა
მოითხოვს მაგვარს
შენს ამაყ სიმღერას!...

დამკვრელო!
სანამ საქმეს დათავებდე
დაჰკარი კვლავ,
ორკეტს!..

დაჰკარი
მედგარად,
რომ ხუთწლედ
შესრულდეს
ოთხწელს.

წითელარმიელნო,
მიეცით სალამი:
„სმენად“ დგას თქვენს წინაშე ყრილობა!
ჩვენც გაძლევთ სალამს.

ვართ—
ტყვისებური სიტყვათა
ფრონტლები,
მუშათა სიმღერების
დამკვრელები,
ჩვენ, მომღერლები,
მსოფლიო რევოლუციის
ვართ შიკრიკები!

ო, შემოგვექადო ჩვენ, ძმებო და
თანამებრძოლნო!

2.

„საიდან მოველით ჩვენ?“
იქედან,
სადაც ჩვენს კბილებთან უჭირავთ
რქვოლვერი,
იქედან,
სადაც მღვდლები გვიბრუებენ სულს
საყმევლით,
იქედან,
სადაც უმუშევართა მილიონები ნაგავში
ეთრევიან

სადაც მარცვლეულის მთების გვერდით,
სადაც ნახშირის მთების გვერდით
აკანკალებული მშიერი ბავშვები სტირიან!
სადაც მიაბიჯებენ წითელი ფრონტელბი,
იქედან,
სადაც მიაბიჯებენ ინგლისელი მემალა-
როელნი,
იქედან,
სადაც მიაბიჯებენ ინდოეთის მემამოხენი,
იქედან,
სადაც მიაბიჯებენ საკო და ვანცეტის
შვილები

იქედან,
სადაც სულდაუთქმელად სცემენ ბარაბანს
ახალი ომისას,

საბჭოების წინააღმდეგ მიმართულ
ომისას!

იქედან,
სადაც ჩვენს საუკეთესო ძმებს სჯიან!
სადაც ჩვენი მოშთობა სურთ გაზეით,
იქედან,
სადაც მით უფრო ვეწივლებით,
რამდენადაც მძლავრ უჭინად ისმის
ჩვენი სიმღერა,
ქედვიცხელი სიმღერა ამბოხების!

იქედან,
სადაც ჯერ კიდევ არ დანგრეულა
შენობები
დამპალი სკოლების, კაბარეტების და
ეკლესიათა,

იქედან,
სადაც იმანება ბენნეში მკვდარი ლექსი:
„ვეამბოვრები თქვენს სათუთ ხელებს
ო, ქალბატონო ჩემ ოცნებათა“.

ეს—თითებია, რომელთაც შრომა არ იციან,
ეს—ბაგა, რომელიც ქცეულა თელგამად
ეს—თითებია, რომელნიც შევენოდენ ნაზად,
როცა დაკოცნილ ბაგის სიტყვათა

ციოლს,
უმალ უპასუხეს მემამოხეს მუშებმა
ტყვიების სეტყვათა ხშირი დაშენით.
ეს თითებია სწორედ იმ ქალბატონის,
რომელიც აწაადებს კერძს ძაღლებისა და
ცხენებისათვის,

მისი სხეულიც
გაფუჟდა
ფაფუკ და მსუქან კერძებისაგან.

იქედან,
სადაც მით უფრო ვეწივლებით
რამდენადაც მკვეთრად იღვრება
ჩვენი სიმღერა
ქედვიცხელი სიმღერა ამბოხების!

და მაინც...
კოველგან, ცოველგან, კოველგან,
სიმღერა მთარღევს გუბეთა სიზრქეს,
და ყელშემართული სცემს
სიმღერა ურტყამს,
სცემს.

თითქოს იღვრება თუჯი ელვარე ნაკადით
თითქოს ეღვრება კენკრები მიშპირიან
მრისხანე უიჟინა
ახალი სიმღერები,
ქუჩა-ქუჩა მსოფლიოს ემუქრებიან:
„წითელი ვედლიზგო, გესალმებიან შენ
პროლეტარები“

„ყველა ბურჟუები—ლიფლიფებზე“
„მუშათა ღრუბლები—მუქწითელი“
„ხალხო, წინ, ამბოხებისაკენ“
„შაშხანა ჩვენს ხელში არ იძლევა
ცდუნებას“.

თქვენ, ახალო სიმღერებო!
მრისხანე მოწოდებანო,
მოსკდით ვით ზვავი,
დაშალეთ იგ—
ძველი სიმღერები,
თელგამის ხვავი!
ვიწვ გუას გადაგიჭრით
ის—

ძირს!

ვინ შესძლებს უარჰყოს,
ვინ გაჰხედვას უარჰყოს,

რომ სიტყვა — ჩვენთანაა,
რომ სიმღერა—არის ჩვენთან,
რომ ღრუბლი შემოკალუდნა ჩვენთან,
დედამიწის ირგვლივ დროშით,
რომ მოგვმართავს დაღადსიხი,
რომ ისწავავს ჩვენსკენ
თვითეული დარცხვნილი ფურცელი
ქაღალდის?!

იქედან მოველით ჩვენ,
სადაც სულდაუთქმელად სცემენ ბარაბანს
ახალი ომის საფანტებად,
საბჭოების წინააღმდეგ მიმართულ ომის!
იქედან მოველით ჩვენ,
სადაც მრისხანე მოწოდება,
ახალი სიმღერები
ქუჩა-ქუჩა მსოფლიოს ემუქრებიან,
სადაც ჩვენ რკინით ლახვლი ვიქნებით.
თუ ხმაშალდა ვიმღერებთ სიმღერას
ამბოხების.

3.
პიონერო, ასწიე
ხელი!
პიონერო, გვაჩვენე
მბრწყინავი თვალების შუქი!
პიონერო, შემოგვახვიე
პატივსაცემი
შენი თბილი გალბტუკი
ყელს შემოგვახვიე.

კომკავშირელო,
საბრძოლო რიგებში ჩადექ!
ჩვენი სმენა
მოითხოვს მაგვარს
შენს ამაყ სიმღერას!

დამკვრელო!
სანამ საქმეს დათავებდე,
დაჰკარი კვლავ,
ორკეტს!

დაჰკარი
მედგარათ,
რომ ხუთწლედ
შესრულდეს
ოთხწელს!

წითელარმიელნო!
მიეცით სალამი:
„სმენად“ დგას თქვენს წინაშე ყრილობა!
ჩვენც გაძლევთ სალამს!

ჩვენ—
ტყვისებური სიტყვათა
ვართ ფრონტლები,
მუშური სიმღერის
დამკვრელები,
ჩვენ, მომღერლები,
მსოფლიო რევოლუციის
ვართ შიკრიკები!

ო, შემოგვექადო ჩვენ, ძმებო და
თანამებრძოლნო!

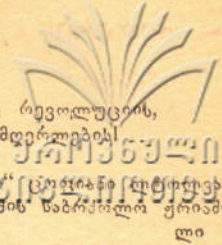
4.

აი—
გერმანელნი
„ესსენის შტურმი“ არაერთხელ მათ ვანი-
ცადეს,
შტურმზე ისინი კვლავ წავლენ მრავალგზის
მათი სახენი ენთებოდენ და სცადეს,
როცა იდგნენ პირისპირ იარაღის წინ—
გაემაგრებოთ „გუნებარე რორი“ საღარა-
ჯოზე.

მათ არ სურთ, რომ აშთობდნენ „ლიუზიტი“
ჩვენს საუკეთესო ამხანაგებს.
მათთვის ცნობილია „ომი“ სისხლში და ტა-
ლახში,

და თუ სიტყვა,
უღრან დამეთა შორის
იღვრება იარაღად მათ ხელში,
„ყველაფერი სხვარიგ იქნება, ყველაფერი
იქნება სხვარგ“.

ლი უ ც ი რ ნ უ რ მ წ ე რ ლ ე ბ ს

ეს ყოველი მთელს მსოფლიოს სძრავს
და მოუწოდებს მუშებს კავშირისაკენ!

აი—ფრანგები,

რომლებმაც პირველად კვამლსა და ცეც-
ხლში

ძმური ხელი გაუწოდეს სხვებს!

რომლებმაც ღაძახეს პირველად ამ „ცე-
ცხლში“:

კმარა მოთმენა ომის წამებათა!

კმარა ძმების ცხრილვა ტყვიებით!

უდიდეს კომუნის შვილიშვილთა

პოტიტა და კლემანის მემკვიდრეთა!

სანგრებს ზეცოდ,

შრანგელების წვიმით დასველებულ ევრო-
პაში,

გაზების ბოროტ ნისლში,
იმათ პირველად გაიგეს—

ლიბნეცტის სახე,

ყველა ქვეყნების

მუშათა ძმურობა!

პირველად ფრანგებთან
შავვლდაზე

გამოჩნდა ამბოხების დროშათა ალი,

ფრანგებმა მისცეს მსოფლიოს

მჭუხარქ და მრისხანე სიმღერა

„ინტერნაციონალი“.

მიიღეთ ფრანგები!

იყავით მათთან ახლოს!

ახალ შეტევათა გრავინვაში

ძველ პარიზს

მაგარ ფრიგიულ თაღფაქს მიახლიან!

ამერიკელნი!

ცეცხლის და ფოლადის მრისხანე ძმები,
მოშავალი ბატონები პიტსბურგის,

მათ, როგორც „ჯიმში სიგვინს“, გამოუყ-
ლიათ წამების

წლები!

მათ იმღერეს „120.000.000“

მათი ძმა—

ჯონ რიდი,

რომლის „10 დღე“

შესძრეს მთელი მსოფლიოს ჯგებირი,

კვლავ შესძრავენ მას

ფესვამდე!

მრისხანე ძმები ცეცხლის და ფოლადისა!

პოლონელები!

მეზობლად, გვერდით, იბრძვიან ისინი,
და ილაჯგაწყვეტილნი მილასლახებენ ვარ-
შაეის ჯგურდმულელებში,

„მე ვსწვავ პარიზს“,—ამბობენ ისინი,

მაგრამ ნამდვილად

სწვავენ ვარშავასაც!

მათ ზომ საბჭოებისაკენ ერეკებიან უწი-
ნარეს,

და პირველნი ისინი დასცემენ ყოფინას:

„კარა! უკანე! ტყვიები პანებს!“

ჩინეთი!

სადაც ხელახლა მიაბიჯებენ საბჭოთა მეზრ-
ძოლნი,

სადაც სთვლიან ბრინჯის მარცვლეულს
შეძრწუნებულნი

„ამბოხების“

და ამომავალ მზის

ელვარე სხივებით!

სადაც მწვანე მდინარენი ცეცხლზე ლაპლა
პებენ,

სადაც კანტონი გაბრაზებით კბილებს ახრ-
კილებს

დამსობილ სტლისუფლების მოგონებით!

ინდოეთი!

უძველეს განგაში—ვნება ახალი!

უცხო ფრინველები

ახველებენ ბომბებით..

პირქუშ ღუმილში

იბუქრება ყუმბარებით

ნოღადი ბომბების..

ინგლისელი!

ლონდონის ირგვლივ ბრწყინავენ ღამით
თვალქი,

და მოკიანთე სხივებად

აქლევან, აქლევან კოლონიებს ნიშანს—

ამბოხების თამაშად ერთბაშად ამართან

ფქროვანი და თეთრი ხელები:—

დაე, ხანძარმა შთანთქას მსოფლიო..

მაღიარები!

სადაც იწვოდა ტისა და „ტისა იწვის“

სადაც ბარიადებზე

მღეროდნენ ქებას

დამსობილ საბჭოების,

საბჭოთა მოზარდი მთების ხტლისუფლებს!

საცა იარაღის წინაღმდეგ

იარაღის წყევლად,

ჩაგრულთა სიმღერა შქუხდა ტყეობაში,

საცა წინასწარ გვაჩვენეს—რა ელის ევ-
როპას

თუ გადაწყდნა ის ომის სახით,

თქვენს წინააღმდეგ მიმართულ ომში!

ჩეხელნი!

ნაშიერნი ამაჟ ტაბორიტთა!

გესლიან სიცილში კლადნო და კუნძულები

აწყობენ მათა ამბოხებას,

და

შავი გრივალთ ირთვება ალი

რომ „ჩვენი რესპუბლიკა“ წვირიანი დრო-
შა

დასწვან,

დაფლითონ,

ჩამოხიონ ზეცას მარადის.

ირლანდიის გამთოშველ ყინულებიდან

არაბეთის მცხუნვარე სილიდან,

ამერიკის პრერიებიდან,

გადაქრმულ საპატიმროებიდან,

მოვეშურენით ჩვენ აქეთ!

და ბოლოს—

პირველად ჩვენს არმიაში!

უკანასკნელ მიჯნაზე მოვიგონეთ ისინი,

უკანასკნელზე—შეიძლება მითომ

რომ ზორს ვიყვით მათგან,

მკერდს კი მივიკრათ—

მომღერლები საბჭოთა ქვეყნის!

თუ თვალქს დახურავ—

ანათებენ წყვდიადში ცეცხლოვანი

ურალის მაღალი ღუმელები,

და ზტალინგრადის ტრაქტორმშენი,

და ველების „გიგანტის“ ფრთები,

და დენპრომშენის ელექტრო-თვლები!

და ასე ამგვარ ენთუზიან ჩვენს წინ,

როგორც კი დახურავ თვალებს,

სიმღერები ელვარე რევოლუციის,

ხმები საბჭოთა მომღერლების!

და „მთავარი ჭრის“ „კიბორჩხის“ ფრიალ-
და სამოქალაქო ომის საბრძოლო ჭრიალ-
ლი

და ის,

ვინც „მთელი ხმით“ შქუხდა, პირგამეხილი,

და ელვარე ამბოხში დაიწვა,

და ისიც—

ვინც პირველმა ბუკარეშტი გადააღწია

აჯანყების „რკინის ნიაღვარი“,

და ის,

ვინც რობეცის სახე მოგვცა

ვინც „შვიდი დღე“ გვაჩვენა

და ის,

ვინც ჩაძვებს ხელს ართმევდა

მებრძოლი მღერალი „ამბოხების“...

მოროშკა!

მეგობარო!

ჩვენ გხედავთ შენ,

როგორ ჭტარი საკუთარ ცხენზე,

და ამხარუნე შიშით აყვანილი

სიკვდილის წინ უცქერ

ვაწნათა ბოლში

რომ კიანთობს მსყვესულ მკრთალად

მოშავლის იმელი—

ახალი სოფელი!

ჩვენ ვხედავთ „მილენავთ“,

საცა ხმურობა ეს სოფელი

და იზრდება, რომ ქალაქს შეერწყოს,

შერწყოს ისე, რომ ხელი გადახვიოს

რკინის და მარცვლეულის მარადი ალერ-
სით!

„ლიანდაგი გუგუნებს“—

და ყველას, ვინც ფულის უღელ ქვეშ
კვენის

უჩვენებს ვილაც აღმოსავლეთზე,
„ცემენტის“ ხვავი რომ არის ხელის გულ-
ზე!

რეფლექტორის ქვეშ, სინათლის სიზრქეზე
ელვარებს

„დიქტატურა“...

ლიტერატურის დროშაზე

თქვენ დასწერეთ ფოლადის სიტყვა

„ლიტსადარაჯოშქ“.

ასე მაღლა გქპიროთ ეს ალაში,

პერეკობისა და ზუთწლედის ძენო!

მოგესალმებით საბრძოლო ლექსებით

მებრძოლნი მსოფლიო სამოქალაქო ომის!

ჩვენ ვხედავთ, თუ როგორ, ცეხლისა და
სინათლის გრივალში,

ფრიალებს ფრთები მსოფლიო საბჭოის!

უკანასკნელ მიჯნასთან მდგარი ხართ,

უკანასკნელთან—შეიძლება მითომ

რომ ახლოს ვართ ჩვენაც

და მკერდს მიგვიკრავთ!..

პიანქრო, ასწიე

ხელი...

კომკავშირელო,

რეგებში ჩადექ...

დამკერელო,

დაშვარი

კვლავ ერთგვის...

ხარკონი!

შენდება მსოფლიო რევოლუციური ქა-
ლაქი!

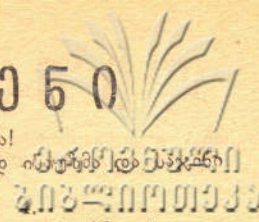
გახსენ ალერსიანი მკერდი,

მიგვიკარ გულზე

მსოფლიო რევოლუციის მომღერლები!

სთარგმნა აპ. ბაყრაძემ.

მეჭიბი ბანკი კერესტენი

1.
შეზინდებისას ეზოში უანდარში შემოვი-
და; ნელი ნაბიჯით გაეძარბა ის კანცე-
ლარისაკენ; მოუხლოვდა თუ არა კარს,
მხრიდან თოფი გადმოიღო, მოიმარჯვა, კა-
რა დააკაუნა და შიგ შევიდა. ჯერ რა-
ღაც წარჩურჩულა მხარეთელს, შემდეგ კი
ორიგვანი გავიშრით საჯინბესკენ, სადაც
დანიელ კერესტენი უვლიდა ცხენებს.
— აქ მოდი, კერესტენ! — შესძახა მზარ-
თელმა.

გაისმა ფეხის ხმა, და გამოჩნდა მეჯინი-
ბე, უანდარის დანახვაზე მოხუცს შეა-
ეროლა და შემინებულ თვალებში მოელ-
ვათ ლუღას მიაყრა.
— თქვენ ჩემთან წამოხვალთ! მიმარ-
თა მას უანდარში.
მოხუცი მსახური გაშეშდა, მიაჩერდა მას,
— მე?
— დიახ, თქვენი ჩქარა!

მოხუცმა მეჯინიბემ, დანიელ კერესტენ-
მა გამოკლიოვებით იცოდა, რომ უანდარ-
თან ლაპარაკი ამაო იყო, იქვე შეტრიალ-
და, აიღო თავისი ძველი ქურქი, ჩექმის
ყელში ჩაიჭრა ყალიონი და მოეშადა წა-
სასვლელად.

უანდარში ხელი გაუწოდა მმართველის
გამოსამშვიდობებლად.

— პირუტყვს რა ვუყოთ? — იკითხა და-
ნიელმა ნელი ხმით. — საქმელი კი არ და-
მიყრა ჯერ, — დაატანა მან.

— არა უშვას რა, მოვახერხებთ რასმე! —
მიუგო მმართველმა.

მოხუცის მიმართ რაიმე განსაკუთრებული
ზომების მიღება საჭირო არ იყო. ქოთაი-
ვით მონა-მოჩილი მიჰყვებოდა ის უან-
დარში. მიდიოდნენ ჩუმად, უსიტყვოდ, მოხუ-
ცმა კარგად იცოდა, რომ მას უანდარში არ
დაუწყებდა საუბარს, უანდარში სრულიად
ახალგაზრდა კაცი იყო და უნაყოფად ასრუ-
ლებდა წესებს.

ჭოხების წინ მიწაზე მსხდომმა გლეხებმა,
შემინებულ თვალებში გააყვალეს მიმა-
ვალთ. ამ გლეხებმაც კარგად იცოდნენ, რომ
ყოველგვარი შეკითხვა ზედმეტი იყო. მხო-
ლოდ მდებარე გამოიჩინა განმედიობა, და-
არღვია არსებული წესები და მეგობრულ-
ლად მიესალმა უანდარს, რომელმაც ხე-
ლის გაქნევით უბასუხა.

უცვებ გვიან იყო, როცა დანიშნულ ადგი-
ლას მივიდნენ, უანდარშია ვახმისტრი ვახ-
შვად იჯდა და ვიდრე მოჩვენება, მოსუ-
ლები კართან ალოდინა, როცა ვახშამი გაა-
თავა, გარეთ გამოვიდა, მოუხლოვდა მო-
ხუცს, ჭალაჩა წვერ-ულვაშზე მიაფურთხა
და თან უბრძანა იქვე მდგომ უანდარს:

— ჩაადგეთ!
ახალგაზრდა უანდარში კერესტენი საკან-
ში შეავლო და საჩქაროდ გამოიდა იქაუ-
რობას.

2.
მეორე დღით, საათის რვაზე, დანიელი
დაკითხვაზე გამოიყვანა. მოხუცს წვერ-
ულვაში სავეს ჰქონდა თივით, თან ისე
სტკიოდა ფეხი, რომ ველარ სდამდა ნაბა-
ჯებს, მიუხედავად ამისა დამშვიდებით უც-
დიდა, თუ რა უნდა მომხდარიყო.
— სახელი? — შეეკითხა ვახმისტრი.
— დანიელ კერესტენი!
— 56 წლისა, მეჯინიბე ლინშტეინის მა-
მულში, ცოლიანი, უმიწაყყო, არა?
— დიახ, უმიწაყყო! — გაიმეორა მოხუ-
ცმა.

— პავშები გყავს?
ტყვის მყავდა, სამი გარდაიცვალა, ორი
მუშაობს მახლობლად მამულში, ერთი კი
უგზო-უყოფად დაიკარგა.

— სად, და როგორ?
1916 წ. ტყვედ ჩაუვარდა რუსებს. უკა-
ნასკენელი წერილი გამოიგზავნა 1918 წ.
მას შემდეგ არა ვიცი რა მის შესახებ...
გარდაიცვალა.

— ვინ გითხრა, რომ გარდაიცვალა?
— არავის არ უთქვამს, მაგრამ, თუ კი
ვახშამი შეილი ცხრა წლის განმავლობაში
თავისი მდგომარეობის შესახებ არაფერს
მოსწერს შობილეს, ცხადია, გარდაცვლი-
ლია, განა ჩვენები კოტანი დახოცენ ცამ-
ბირში?

— როდის მიიღეთ თვენი მისგან უკანას-
კნელი წერილი?.. ან რა ჰქვია თქვენს
შვილს?..

— დავითი!.. 1918 წ. გამოგზავნა უკანას-
კნელი ღია ბარათი!

უანდარშია ვახმისტრი ადგა, მოუხლოვ-
და დანიელს, მრისხანედ ჩახედა თვალებში
და ერთი მაგარი საო გააჩრტა.

— გაიმეორე, როდის მიიღე მისგან უკა-
ნასკენელი წერილი?

მოხუცმა მოჩქილებით თვალი ძირს და-
ხარა, დასვრალი და დაკორძებული ხელი
ლოყაზე მიიფარა და გაიმეორა:

— 1918 წელს!
— არ გაბედა ტყუილის თქმა, შენ მას
შემდეგაც ბევრჯერ მიიღე წერილები.

დანიელი ვერ გამოკვეთილყო, ცოტა
სიჩუქმა შემდეგ კალთით მოიწმინდა
ასისლიანებული ცხვირ-პირი და ლულუ-
ლით დაატანა:

— 1918 წ. იყო უკანასკნელი წერილი.
ამას თქვენ დაგდასტურებთ ყველა ჩემი
ნაცნობები, ვინაიდან ყველა წერილი უწი-
ნარეს ყოვლისა კანტორაში მოდის.

ვახმისტრმა მრისხანედ გადახედა იქვე
მდგომ დარაჯს, პაპიროსს მოუკადა და ღია
ფანჯარაში გააბოლა.

— ამრიგად, შენ წერილები არ მივიღია?
— მაშ არ იცი, თუ რა შეილი ბრძანდება
შენი დავითი?!

— არაფერი ვიცი!

— არ იცი, რომ ის ცოცხალია?

— არა!

— მაშ კარგი, ენახოთ, გამოვარკვევთ!

უანდარშია ვახმისტრი შეუდგა ოქმის
შეღებვას. მოხუცი თავს იპტერეცდა, მაგ-
რამ ვერ გამოკვეთილყო, თუ რას ნიშნავ-
და ყოველივე ეს.

— მაწიწერე ხელი!

— წერა არ ვიცი!

— მაშ სამი ჯვარი მაინც დაუსვი, შე
პირუტყვო, აი, აქა...

3.

სალამოს მოხუცი გაანთავისუფლეს. მი-
მე ფიქრებში გართული მიეშურებოდა ის
შინისაკენ. ისე გაეტაცნა ოცნებას, რომ
ველარ აზნენდა თავის ახლო მეგობრებ-
საც კი, რომლებიც გზაში შემოხვდნენ და
შეზინებულა თვალებით ქურდულად შეს-
ცქეროდნენ მის დალოტრებულ სახეს.

ქალმებაც კი ვერ გაბედნენ შეხმაურება.
იმით კარგად იცოდნენ, რომ მოხუცი ახ-
ლა უანდარშია სამხარეთელოდან მოდიო-
და და აჩივს არ ჩარეულიყვენ მის პირად
საქმეში.

ცოლი შინ დაუბედა. ის იჯდა ლუმელ-
თან და კარტოფილს ფეხებდა.

— გამოვიშვს? — შეეკითხა დედაბერი.

— როგორც ხედავ... დავიკანცე, გუშინ
სალამოს აქეთ არაფერი მიჭამია.

— რა უნდოდათ?..

— დავითს შესახებ დამკითხეს. მე ვუ-
თხარა, — ომის შემდეგ არაფერს იწერება
მეთქი, არ დაიჯერეს, ვახმისტრმა მითხრა
სტყუო. შენ არ ამბობ, თორემ ის შემ-
დგომაც გწერდაო... უკაცრავად მეთქი, მე
უკეთ ვიცი... 1918 წ. შემდეგ არც ერთი
სტრიჟონი არ მინახავს... თუ კი ის ცოც-
ხალია ეტყობა, დავაიწყვით მეთქი.

დედაბერმა ძირს დადგა კარტოფილით
სავსე ქოთანს, ღუმელს შეუკეთა და დაი-
წყო:

— დღეს აქ იყო ახალგაზრდა უანდარში,
რადგან ეძებდა, ყველაფერი გადააქოთა...
გაჩხრია ოთახი, სამხარეთელო და საკუ-
ნაოც კა... რათა ხარ ეგრე დასასხლიან-
ბული?!

— ვახმისტრმა მცემს!
დანიელმა საჩქაროდ იასუქა და მასაჟი
ბოსაქენ გასწია.

გეზურიოთაა

გავიდა თვეზე მეტი, უანდარში ისევ გა-
მოცხადდა.

თქვენი ქალაქში უნდა წამოიყვით უან-
დარშიან! — განაცხადა მან.

მოხუცმა ასევე აიღო თავისი ძველი, და-
კონკალი ქურქი, გაიხადა ჩექმები, ყუთ-
ბით ერთი-მეორეს მიაყრა და მხარზე გა-
დაიგდო.

— ასე უფრო ადვილი სასიარულო იქნე-
ბა, — უთხრა მან უანდარს.

შემდეგ ცოტადენი პურა და შეჭამადი
გახავია, ცოლს უთხრა ქალაქში მივიღი-
არო და უანდარს გაჰყავა.

დედაბერი იდგა ზღურბლიდან და შეს-
ცქეროდა მიმავალთ, მას ტუჩები აუცხ-
ცხდა. ტირიდა უტყრებოდა... ის, ის იყო
სამხარეთელოსკენ უნდა შემბრუნებულიყო,
როცა მას მოაძახა ქმარმა:

— კარგად მოუარე პირუტყვს, აბა, შენ
იცი!

ქალაქი ექვსიოდე კილომეტრზე იყო...
გზა სწორი და კარგი. გაზაფხულის მშვე-
ნიერი დღე იდგა... მზე ანათებდა არემა-
რეს და ათასგვარ ფრინველთა, ურამული
ავსებდა გარემოს.

დანიელი ჩუმად მიჰყვებოდა უანდარს
და, როცა მეგობრები გლეხები შემოხვდ-
ნოდნენ, ქედზე ხელს მოიკიდებდა, სულ
იმის ფიქრში იყო, თუ რა მოელოდა ქალა-
ქში... ალბად გამოძიებელიც მცემს... ან
რას ნიშნავს ყველაფერი ეს?!

— მე თვითონ ვიხსენი იმ ციშირში, —
უეცრად წამოიწყო უანდარში, — იქიდან არ
იწერებინა წერილებს, იქ ყველაზე კომუ-
ნისტური არიან, წითლები...

— წითლები?!

— ლემერთობები, ყაჩაღები!

— ყაჩაღები? ახლა კი გასაგებია, თუ
რატომ არაფერი იწერება!

— გასაგებად კი ძნელი არაა, მაგრამ
იქნება მოგწერა რამე? — ღიმილით დაატანა
უანდარში.

მოხუცმა ნაღვლიანად გაიჭნია თავი.

— აი, თურმე რა გამოვიდა მისგან... მა-
რთული უნდა გითხრა, რომ ისეთი ბეჯითი
და მუყავითი ბავში იყო... აი, თურმე რა-
ტომ არაფერი იწერება...

უანდარშია პაპიროსი მოუკიდა, გააბოლა
და ჩუმად წაიჭრჩულა:

— ამბობენ იწერებოდაო, მხოლოდ თქვენ
გეშინიათ გაახილოთ, რომ არაფერში გა-
გრიონ...

— რაში?

— თქვენი შვილის საქმეში!

მათ წინ შეეფეთა ცხენოსანი ახალგაზრ-
და. უანდარში მიესალმა, ცხენოსანმა თავა-
ზიანი სალაში მისცა და მიაძახა:

— სალაში გადავიკი დავითს. ელოდეს ჩე
მგან საჩუქრად ბაჭარს.

ეს იყო მეგობრის შვილი.

— რა საქმე აქვს ასეთი ჩემს შვილს?

უანდარშია შაშხანა გაისწორა.

— ისა, რომ ის კომუნისტი. ის დაბრუ-
ნდა ხალხის ასაჯანყებლად... მაგრამ ჩვენ
ის შევიპყარით. ჩემი კეთილი რჩევაა, მო-
ხუცო: თუ გინდათ შვილად იცხოვროთ,
სიქვით, რას გწერდათ...

მოხუცმა თვალი დაუბნელა.

— მაშ აქ იყო? შესაძლოა ეს? სადღაა
ახლა?

— საპატიმროში! — უბასუხა უანდარში.

მოხუცმა მძიმედ ამოისუნთქა და ხმა გა-
ჰქიდა. ცოტა ხნის შემდეგ ბუზლუნი დაი-
წყო:

— სამშობლოში დაბრუნდა და არც კი
მოკითხა მოხუცი მშობლები... დავიწყა
მშობლები დედა-მამა... მოდი და, ამის
შემდეგ დაგაპატიმრონ მის მაგივრად, გცე-
მონ, დატანჯონ და საპატიმროში ჩაგყვან...

ბერკაცი აკადემიკოსი პირველი მოედის, პატონი მართვითი კი ყოველთვის უკმაყოფილოა... რა ესაქმება, რაში ეკითხება მოხუცა ცოლქმრის შრომა და ჯადო.

5

შეადრე იყო, როცა ისინი სასამართლოში მივიდნენ. მაგიდასთან იჯდა გამხდარი, უფერული კაცი. ეს იყო გამოძიებელი. დაწყდა დავითება, ჟანდარმა ვახმისტრიათ ისიც მიმართა და ათასგვარ წარჩევს, რომ რაიმე ხელმძღვანელი ცნობა წამოსცდეს ნოვად მოხუცს.

პასუხი კი ერთი და იგივე იყო:

— 1918 წელს მივიღეთ უკანასკნელი ბარათი, მას შემდეგ კი არა ვიცით რა, თქვენი აღმავტებულება.

— ჰმ... წყვეთო გლახუბა... თქვენ სულ ერთსა და იმავეს გაიძახით... ყველანი ერთი მეორეს მხარეზე ხართ.

— იმით, შერი კირიძე, რომ ეს აუცილებელია გლეხი გლახთან. ასეთია წესი. სხვა რაღა შემიძლია ვთქვა იმ შვილის შესახება, რომელიც არ ვიცო, მცდელობა თუ ცოცხალი.

ან სიტყვებზე მოხუცი შემოტრიალდა და მიაჩერდა მის უკან მდგომ ჟანდარმს, თითქმის თანაგრძნობას ელისო, ისე ჩააცქერდა მას თვალებში.

— თქვენი შვილი დაეხეტებოდა ამ მხარეში და მცხოვრებლებს უჭადავებდა კომუნისტს... ის აქ იმალებოდა.

— ჯე ის არ მინახავს... სთქვა კერესტენმა. ის ჩვენთვის გარდაცვლილი ბავშვა.

გამოჰყავდა ბრძანა შემოეყვანათ შვილი და წაეყვანათ მოხუცისათვის.

მოხუცი შიშმა აიტანა, კანკალი დააწყებინა.

— ნეტავ რა იქნება?—ფიქრობდა მოხუცია, — სულ მართლა იმ გახრწილმა შვილმა აუცილა და დაიწყო მტკიცება, თითქმის მას ჩემთან კავშირი ჰქონდა.

მოხუცს მოაგონდა აგრეთვე, ჟანდარმთა ვახმისტრმა რომ სილა გაატრია და ცხვირადან აისხლი ადინა, ხელი ასწია და ინსტრუქტორად სახეზე მოისვა.

— თუ ის—ფიქრობდა ისევ მოხუცი, — ყაჯდუნი გაერია და ხალხს უღმერთობას უჭადავებს, ალბად, ისლა დარჩენია, რომ ამ ხიდთან მშობლებიც გააბას.

ოთახში შემოიყვანეს მალალი, ქერა და სუფთად ჩაცმული კაცი...

პატარა ირგვლივ მიმოავლო თვალი, შეკრძალებულად მოხუცს, შემდეგ ისევ

თვალში აბრუნდა და გამოძიებელი მიუბრუნდა.

— აჰ, ყოჩაღ... გაიფიქრა თავისთვის დანელმა—ოოგორი გამოიყურება... არ ვარგა, რომ მეც მაგ საქმეში ვამხვია, მაგრამ როგორ "ციფლებს იმდენად გულცივი და ბოროტი იყოს ადამიანი, რომ უდნაშაულოდ მოინდომოს სხვისი დაღუპვა. აი, ახლა საცაა მოჰყვება ტყუილს, ვინ იცის, რას იტყვის ჩემზე... დაბოლოს მეც ჩამომხსრობენ მასთან ერთად. სხვა რაღა იქნება...

გამოძიებელმა იკითხა:

— კერესტენ, იცნობთ თუ არა თქვენ ამ კაცს?

პატარა ისევ გადახედა მოხუცს და თავი გაიქნია.

— არ ვიცნობ და გიმეორებთ, რომ ჩემი გვარი კერესტელია და არა კერესტენი.

— კარგი... მაშ თქვენი სახელი?

— იმპრე...

მოხუცმა ხელები ააპყრო და დაიყვირა:

— ჩემს შვილს კი დავითი ერქვა, ის სრულიად არ ჰგავს ამ კაცს!

— ნუ მიშლით!—მრისხანედ განაცხადა გამოძიებელმა და განაგრძო შეკითხვა:

— დაბადების ადგილი?

— პერი!—იყო პასუხი.

— ვის იცნობთ თქვენ იქ? თქვენი გვარი იქ უცნობია?

— მე კი აქ, მახლობლად კიშ-სოლოკში დავიბადე,—აღტაცებით განაცხადა მოხუცმა.

— ჩემს პირველ ჩვენებაში ვამბობდი, რომ მამაჩემი იყო სამთომადრო მუშა პერის რაიონში... იქვე ვუჩვენებდი, რომ ის გარდაიცვალა ძალიან ადრე, მე კი დავარჩი სრულიად უსუსური ბავშვი და ვიზრდებოდა პუღდავეშტის თავშესაფარში... არაფერი მაქვს საერთო ამ მოხუცთან და არც კიშ-სოლოკთან, დამშვიდებით და დინჯად განაცხადა პატიმარმა.

ამ სიტყვებს მოჰყვა უწყალო, ქუჩითი გინება. გამოძიებელი მუშტს ურტყამდა მაგიდაზე, ცალ ხელში სახაზავს ატრიალებდა, მაგრამ უცნობი წარბ-შეუხრებლად იდგა და არ ნებდებოდა.

— მე არ ვიცნობ ამ მოხუცს და არც მინდა გაერო ამ საქმეში, რომელშიაც მას არაფრითაირი მონაწილეობა არ მიუღია. მე არ ვიცნობ მას, ის არ არის ჩემი მამა.

მოხუცი სინაზულმა აიტაცა, რა საუცხო-

ვია ყოველი წელიწადი, აი, წამდგომი პატიოსანი და კეთილი ადამიანი.

— მაშ ეგრე! დამაცადეთ, მე გამოვიყვანო თქვენ სწორ გზაზე—დაიღრიალა და მომძებელმა და იქვე მდგომ ჟანდარმს ანიშნა გაეყვანა პატიმარი.

პატარა გასვლისას ხელი ჩაიჭირა და ჩაილაპარაკა:

— რა გინდათ გამოგვტყუოთ, ეშმაკმაც ნუ იცის თქვენი თავი და ტანი.

მოხუცი მოსწერებოდა გამოძიებელს, რა მეტიც სიზარბისაგან ტუჩებს იყვებოდა.

— ამრგავდ, ბებერო გაიძევრავ, არ გინდა გამოტყდე, არა?

— რაში უნდა გამოვტყდე? ის არ არის ჩემი შვილი, მე მას პირველად ვხედავ ჩემს სიცოცხლეში...

საღამოს მოვიდა ორი ახმახი ჯაშუშო, ხელი წაავლეს მოხუცს და პოლიციაში წაიყვანეს. პირველად მას ზრდილობიანად ეპყრობოდნენ, ვიდრე საუბარი საერთო საკითხებს შეეხებოდა, როგორცაა, მაგალითად: ხელობა, საცხოვრებელი ადგილი, წლოვანება და სხვა, მაგრამ როცა მან განაცხადა: უკანასკნელად შვილი ომის დაწყებისას ვნახეთ,—სასტიკად სცემეს.

ცემისაგან მოხუცს მიუღია სხეული დაუწყლულდა, თავი საშინლად დაღმძიმდა, ბარბაცებდა და ისეთი ლურჯი სისხინე ამოხრებოდა თვალებიდან, რომ სინათლეს ევლარ ხედავდა.

— გამოტყდები თუ არა, ბოლოს და ბოლოს, შე საზიზღარო ქნელებავ?—არ უსვენებდნენ მოხუცს.

მოხუცმა დაიწყო ლულულული მტკიცება:

— რაში უნდა გამოვტყდე, თქვენო აღმატებულეებ, ის არ არის ჩემი შვილი. არა, და არა...

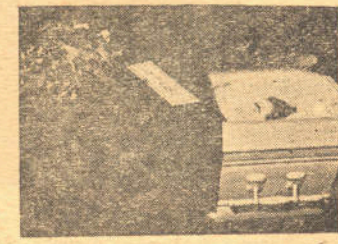
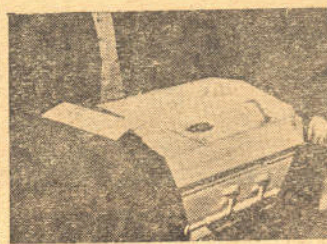
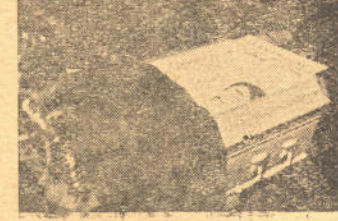
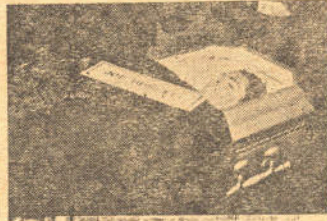
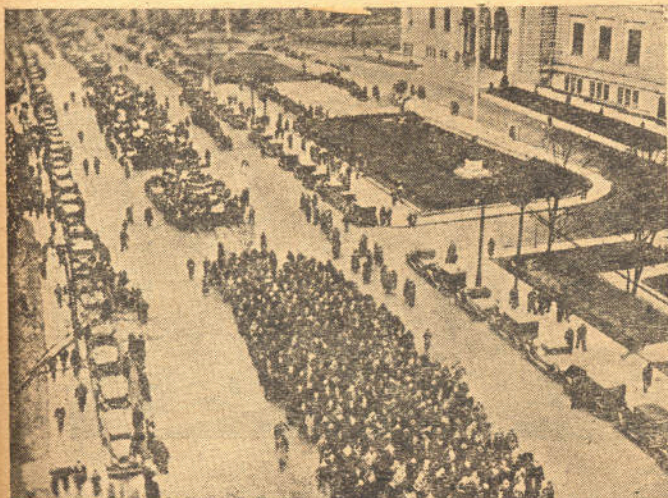
მეჯინებე ორი დღე ჰყავდათ პოლიციაში, ბოლოს წაავლეს ხელი და ქუჩაში გამოავლეს.

— დაიკარგე აქედან, შე ბებერო გაიძევრავ, შენა... მხოლოდ გახსოვდეს: ფრთხილად, თორემ ჩვენ კიდევ მოგნახავთ, თუ საჭირო იქნება.

მოხუცი დიდხანს იდგა ქუჩაში და ვერ გამოეცვია, თუ სად უნდა წასულიყო.

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

თარგმან პოლიო აბრამიან.

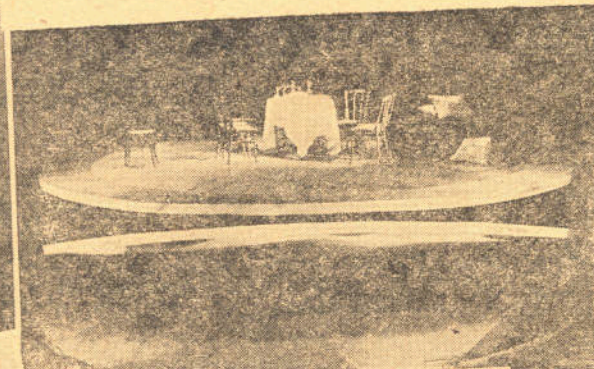

ფორდის ახალი „მილწევა“

„მშვიერი ლაშქრობის“ დროს დეტროიტში ფორდის ქარხნებში გაიფიქრნენ მუშები. პოლიციამ და ფორდის დაქირავებულმა პირებმა მოჰკლეს 4 მუშა. ბევრი მუშ დაიჭრა. მშვიერი უმუშევრების გაუმასპინძლდნენ სროლით და გაზებით. სურათი: მარცხნივ—დახოცილი მუშების დაკრძალვა. პრაღის მხედრობა დეტროიტის ქუჩებში; მარჯვნივ—დახოცილი მუშები; ჯო ბუსელ—უმუშევარი, ჯო იორკი—ამერიკის კომკავშირის ცეკას წევრი, კოლმან ლენცი და ჯო დებლაზიო.

„მუნჯები ალაპარაკდნ“

ზევით: მსახიობი ხათუნა ჭიჭინაძე — მირიამის როლში (მეორე შემადგენლობა) ვ. ანჯაფარიძე — მირიამი (პირველი შემადგენლობა), ქვევით მარცხნივ: რეჟისორი დ. ანთაძე, პ. კობახიძე — ივანეს როლი, შუაში: პირველი მოქმედების მანერა, მ. ლაშა-
შვიდი — დანიელ, მარჯვნივ: პიესის ავტორი გერცელ ბაზოვი და რესპ. სახ. არტისტი ნიკო გოცირიძე — იშაი.

ნაწყვეტი პიესიდან „მუნჯები ალაპარაკდნ“

იერიენული

მოქმედება მე-8. სურათი მესამე

(ქუჩა, საღამოს პირი. ანთებენ ფარნებს. მირიამს მხარზე შემდგარი აქვს წყლით სავსე ღიდი ღოჭი და ბრუნდება შინსაკენ. მოულოდნელად წინ შეეჩეხება მეირს, უნებურად შეჩერდება, აქა-იქ ფანჯრებში მოსწავნა თაყვალმოსხმული დედაკაცების თავები.

მეირ — მირიამ!

მირიამ — ოჰ.

მეირ — ნუ თუ ასე გეწყინა ჩემი შეხედვლა? რამდენი ხანია არ მინახავხარ (ეხმარება ღოჭის ჩამოღებაში), რა გაუჭირდათ ისეთი, შათარაშვილებს, რომ ასე გამუშავებენ!

მირიამ — ნულარ გკითხავ.

მეირ — საბრალო მირიამ, როგორ გავცვილებულხარ, სად არის შენი სიცოცხლით სავსე თვალები!

მირიამ — წავალ ვინმე შემხედვას მოგონებენ კოვებს.

მეირ — საბრალო მირიამ... ნუ თუ კაცთან დალაპარაკება გეშინია.

მირიამ — სიცოცხლეს გამიმწარებენ.

მეირ — მერე როდემდის მირიამ. ნუ თუ ჯერ კიდევ არ დადგა დრო, რომ ხმა ამოიღო? შენი ძმა კოლექტივშია, ჩვენ ეხლავე მივიღივართ რაიონში. იგი დააწინაურეს ჩემს მოადგილეთ. გარდა ამისა, ნუ თუ არ გენატრება მშობელი დედის ნახვა, როგორი კარგია მათი ცეკრა, როცა ისენი მუშაობენ მიწოდოში.

მირიამ — ვიცი. ისინი ბედნიერები არიან. მე კი უბედური...

მეირ — მირიამ, ჯერ კიდევ გვიან არაა...

მირიამ — ჯერ არ დამდგარა დრო, მაგრამ მოვა, იყავ ყოჩაღად. მშვიდობით (მიდის).

მეირ — (სდგას თაჩილუნული, ვიდრე დავიდ და იშაი არ შემოვლენ და არ გამოარკვევენ ფიქრებიდან).

დავიდ — რა მოგივიდა მეირ?

მეირ — ჩამაფიქრა იმ გარემოებამ, რომ ჯერ კიდევ არა ვარ ბედნიერი. ეს იქნება მხოლოდ მაშინ...

დავიდ — როდის?

მეირ — როცა მუნჯები ალაპარაკდებიან.

იშაი — როდის იქნება ეს. ნუ თუ კოლექტივის წევრებს შეგვიძლია მუნჯების ავალაპარაკოთ...

მეირ — ეჰ იშაი, შენ მოხუცი ხარ. მაგრამ დრო გავა, ვიდრე ამას აგისხნიდე. (პაუზა) მხალა ხართ ამხანაგებო. მივიღივართ (გადიან).

(თაყვალმოსხმული ქალები გამოდიან სცენაზე)

— რიბა, ხომ დაინახე?

— ნეტავი დამბრმავებოდა ეს თვალები და არ დამენახა.

— რა იყო ქალებო, რა მოხდა?

— ეხლა იდგნენ აქ ორიენტი, ერთად.

— ვინ?

— თავმჯდომარე და მირიამი.

— იოხაბედს დაუდგა შეგნელი წელიწადი. რას აკეთებს თუ თავის რძალსაც ვერ პყარაულობს ხერიანად (შემოდის თავმოხრილი და მოკუტული იეხისკელი. შეუშინებლად ეფარება ფარის ბოძს, ყურს უგდებს ქალების ლაპარაკს).

— გაიგეთ ქალებო, ახალი ამბავი?

— რა?

— კოლექტივში დღეს კრება ჰქონიათ. ბევრი რამე დაუდგენიათ.

— მაინც რა დაუდგენიათ, თქვი ბარემ!

— ასე უთქვამთ მდიდარი და ღარიბი აღარ უნდა იყოსო. ყველა უნდა გავათათანასწოროთო. ვისაც მეტი აქვს მაკრატლით უნდა ჩამოეჭრასო.

— ასე ადვილი გგონია შენ ეს?

— პირდაპირ გადუწყვეტიათ: დანიელ შათარაშვილს უნდა ჩამოერთვას თავისი ღიდი სახლიო და შიგ ღარიბები უნდა ჩაევახსლოთო. ხარბიტონ აბზინიძეს კიდევ მიწებიო. ამ საქმეზე თურმე დღევაცაა გაუგზავნიან რაიონის უფროსთან. ეს წუთია ჩაიარეს მეირმა, დავიდმა და იშაიმ.

— ეს ბებერი იშაი ძალიან საქმეშია.

— თურმე ფულების საქმე მაგისტრის ჩაუბარებიათ. ჩემმა ქმარმა სიტყვა, ხეალ ფულებს ჩამოიტანს იშაიო.

— ხედავთ, ისრაილის ქალებო დროება როგორ გამოიცვალა.

— გამოიცვალა, აბა რაა, შენი ჭირიმე, ვინც თავი კაცი იყო, ის დღეს ბოლოში მოექცა. ვინც უკანასკნელი იყო—ის თავში დაჯდა.

— ჩვენი ნაყოშიც, რომ გადასხაფერდა.

— ასე ამბობენ, მამაკაცებს სჯობნის მუშაობაშიო.

— კიდევ რაღაც გავიგე.

— რა, რა, რა?

— რა და აწი შაბათი უნდა მოსპოსო.

— ეგ როგორ შეიძლება?

— ღმერთი როგორ მოითმენს ამდენ ძალულობას?

— ამდენი მოუთმენია, ამასაც მოითმენს.

— როგორ მოითმენს, დავინახავთ. ზეგ რა დღეა, ქალებო?

— შაბათი.

— ჰო და ზეგ იწყებენ მოსავლის აკრეფას.

— ვინც პარტიაში ჩაეწერა და გადაქრესტიანდა—ისინი მუშაობენ. ჩვენი ქმრები მაგათ არ აყვებიან.

— რას იტყვის ხანამ შიმყონი უი, ყუჩებს, უთი თვალბნს...

— ძალათი, რომ ამუშავონ?

— ძალათი როგორ იქნება. ქვეყანა ჩალით კი არ არის დახურული.

— ჩემი ქმარი იქავე გამოეწერება კოლექტივიდან.

— ჩემიც.

— მოიცა, გაათენეთ ქალებო მომავალი შაბათი, შეიძლება ტყუილი გამოდგეს.

— აბა მე ტყუილი მოვიგონე?

— რა ვიცი...

— ახლა თქვენც ერთი. რაც იქნება-იქნება. ღამე მშვიდობისათ, ქალებო.

— ღამე მშვიდობისათ.

— მშვიდობა არ დაგელოთ.

(დაიშლებიან. გამოდის იეხისკელი. პაუზა)

იეხისკელი — მომილოცავს, იეხისკელი ყვითელაშვილო, ამაღამ ვახშამი გეკუთვნის, ამაღამ მოიგე ვახშამი, აფსუს. იეხისკელი, როგორც დავიცი, ვაი შენ ჩემო თავო... რაღას ვდგავარ. წავიდე, მოუყვე ყველაფერი. მაშინ მაქმევნე. ორი დღეა აღარ მი-

ქამია. მშაი. ფეხები მშაი მშაი...

ამ საქმეში ჩემი სისხლი და ხორცია... ჩემი დავიდი და ჩემი... მაგრამ ის ჩემი ალა... რა... ჩემი ცოლი კოლექტივისა... მირიამი მეუბნება კოლექტივში შევიდე... ო... არა... იეხისკელი ყვითელაშვილო, არ მოტყუდე... წადი ისევ შენი გზით... გიცი... ან შათარაშვილები... უამბე, რაც აქ გაიგონე, ქალებიდან... შემდეგ მიიღე ძვლები... მათი ნავახშირი... ეს ხომ ჯაშუშობაა... ვაჰ შენ, ჩემო უბედურო თავო.

ნაყოში—(მიდის გზით) რას დაეხეტები ამ ღამეში აქ?

იეხისკელი—ნაყოში, შენ?

ნაყოში—ველარ იცანი შენი ცოლი?

იეხისკელი — ჩემი ცოლი. როგორა სთქვი: ჩემი ცოლი? განა მე ეხლა კიდევაც მყავს ცოლი?

ნაყოში—შე უბედურო, რატომ ლაპარაკობ?

იეხისკელი — მე აღარ ვლაპარაკობ. ენა ლაპარაკობს თავისთავად.

ნაყოში—როგორ არის ჩემი მირიამი? იმას მოუკვდეს ჩემი თავი. ი ყაჩაღებას გულისათვის ჩემი ქალიშვილის ნახვაც არ შემიძლია (პაუზა). რას გაჩერდი, მიბასლებ როგორ არის. როგორ ცხოვრობს შენი გათხოვილი, უბედური მირიამი. რამდენი ხნის სიცოცხლე აქვს კიდევ, როდის უნდა წავიდე სასაფლაოზე.

იეხისკელი — გაჩუმდი დედაკაცო, ნუ გამიხეთქე გული.

ნაყოში — მითხარი, შე ურჯულო, როდის უნდა დავიტირო ჩემი ნუგეში, ჩემი საყვარელი მირიამი?

იეხისკელი — დედაკაცო ხმა ჩაიგდე მუცელში...

ნაყოში — შენ, ეი, გამოფხიზლდი, ეის ელაპარაკები მაგნაირად, იცი ვინა ვარ ეხლა. მე კოლექტივის წევრი ვარ და ჩემი შეილი დავიდი კიდევ დღეს აირჩიეს თავმჯდომარის მოადგილეთ.

იეხისკელი — დავიდი ხომ ჩემი შვალიცაა?

ნაყოში—შენი შეილი ყაზარია შათარაშვილია.

იეხისკელი — დედეკაცო...

ნაყოში — რა მამაკაცი?

იეხისკელი — შევრიგდეთ.

ნაყოში—ჩვენი მირიამი იტანჯებოდეს შენი უჭკუობისათვის. სამიწე იოხაბედი იმას ყოველდღე სცემდეს. ყოველწუთში კანკალი გამიდიოდეს, რომ სამუდამოთ გამოვესალმე ჩემს ქალიშვილს და იმ ღროს შენ, გიცირო მაგ კაცისმცოდნე სახეში—არა, იეხისკელი, არ მოესწრები შენ ამას... (მიდის)

იეხისკელი—ნაყოში, ნაყოში... წავიდა... გათავდა; მე აღარც ქმარი ვარ და აღარც მამა... დანიელ შათარაშვილის მონა, ლაქია ჯაშუში. (შემოდის ხარბიტონი).

ხარბიტონ — იქ გამწარებული გელის დაწილ შათარაშვილი. შენ აქ დასეირნობ და ვარცხლავდები ელაპარაკები (პაუზა). რას გამოშტერდი ურია. მოდიხარ თუ არა?

იეხისკელი — მოვდივარ დალოცვილო ქრისტიანო (გადიან).

თბილისს მქნება კულტურის სასახლე

უახლოეს წლებში თბილისს შეემატება ახალი, უდიდესი მნიშვნელობის კულტურული დაწესებულება: თბილისს ექნება კულტურის სასახლე, რომლის აგების შესახებაც სპეციალური გადაწყვეტილება აქვს მიღებული საკავშირო პროფსაბჭოს.

საქართველოს პროფსაბჭომ თბილისში კულტურის სასახლის ასაგები პროექტის დასამუშავებლად გამოაცხადა საკავშირო კონკურსი. კონკურსი იყო, როგორც დახუ-

კონკურსიდან მოსკოვის ინჟ.-არქიტექტორთა ბრიგადას—**ვასილიშვილის, კრილოვის და მურზავეცის** შემადგენლობათ. ორივე აღნიშნული პროექტისათვის გაცემულია პრემიათ შეიდ-გვიდი ათასი მანეთი.

მიღებული ორივე პროექტის საბოლოო დამუშავება საქ. პროფსაბჭოსთან არსებულ საკონკურსო ჟიურიმ და საქ. პროფსაბჭოს პრეზიდიუმმა მიიწოდეს საქ. პროლეტ. არქიტექტორთა ასოციაციას.

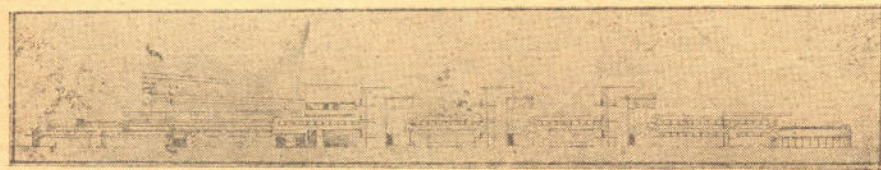
ური პირობება, თბილისს არქიტექტორთა პირობები, კარგად და მიზანშეწონილად და გამოყენებული ბუნების პირობები, სწორადაა განაწილებული ცალკე ნაგებობათა თანმიმდევრობა, დატულია ნაციონალური კოლორიტი თანამედროვე სოციალური ეპოქისათვის შესაფერისად, მაგრამ ამავე დროს პროექტს ახასიათებს რამოდენიმე წვრილმანი ნაკლი:

არა საკაოდ არის დაშორებული საკუბო შენობები, არაა დატოვებული ფართო გასვლელი შენობათა წრეებს შორის და არაა დატოვებული საკმაო ფრონტი მაყურებელთა დარბაზებში შესასვლელად.

მოსკოვის ბრიგადის პროექტს კიდევ უფრო მეტი დეტალები ახასიათებს: აქ არაა დაცული არც ნაციონალური კოლორიტი, არაა მხედველობაში მიღებული სამხრეთის კლიმატური და სისმლოლოგიური პირობები, კონსტრუქცია შერჩეულია რთული და ტექნიკური შესრულებისათვის საძნელო და სხვა.

ორივე აღნიშნული პროექტი გადაკეთებული იქნება იმ ვარაუდით, რომ კულტურის სასახლის საბოლოო პროექტი ყოველმხრივ უდევტო იქნეს.

კულტურის სასახლის აგება, რომლისთვისაც სამზადისი წელს იწყება, აგებული იქნება მტკვრის მარჯვენა მხარეზე საბურთალოზე და დაჯდება 4 მილიონ მანეთამდე.

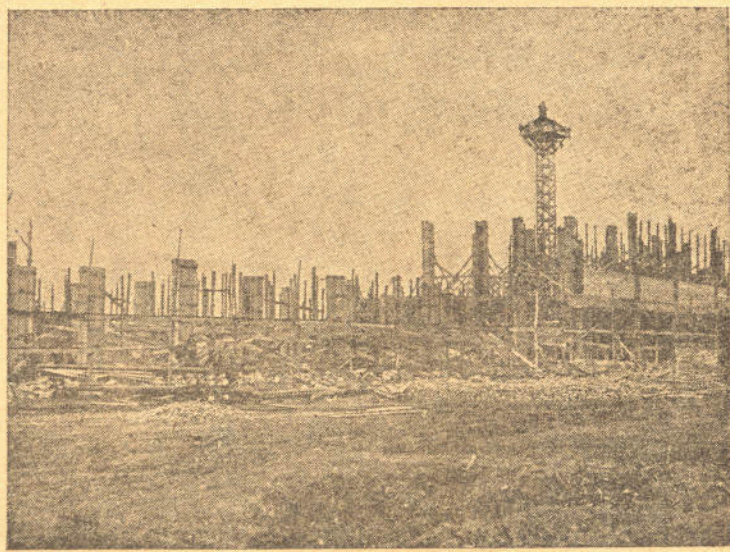
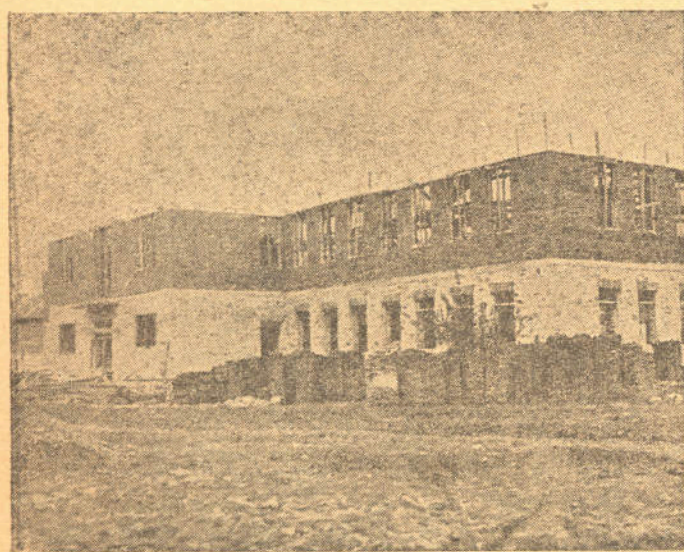
კულტურის სასახლის პროექტის ფასადი, რომელიც დააჯილდოვებს საკავშირო დახურულ კონკურსზე. პროექტის ავტორებია: ინჟ. არქიტექტ. შ. თაყაძე და ინჟ. არქიტ. კ. მერაბიშვილი

რული, ისე ღია. დახურულ კონკ. წარმოდგენილ იქნა მხოლოდ 3 ღია კონკურსში 17 პროექტი. კონკურსში საუკეთესო პროექტების წარმომდგენლისათვის დანიშნული იყო რკა პრემია 7000 მანეთიდან დაწყებული 10.000 მანეთამდე.

დახურულ კონკურსიდან გამარჯვება ზედა საქართველოს პროლეტ. ასოციაციის ბრიგადის (ინჟ.-არქიტექტ. — შ. თაყაძე, და კ. მერაბიშვილი) პროექტს, ხოლო ღია

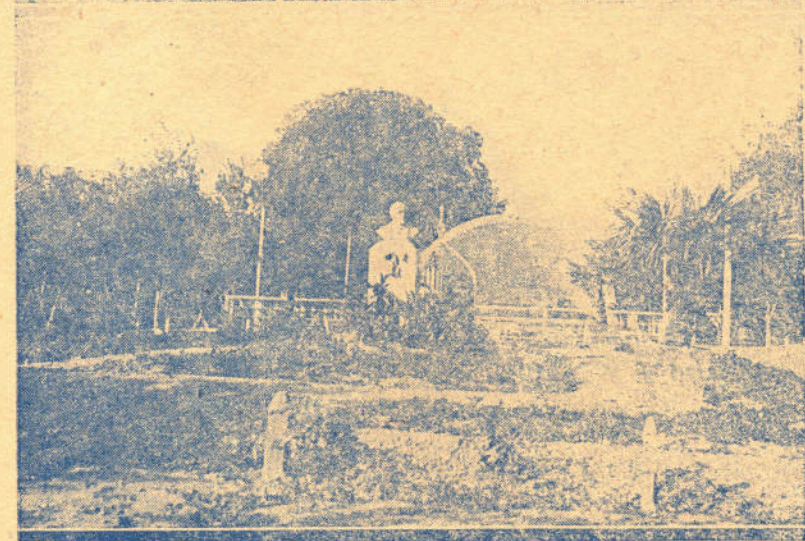
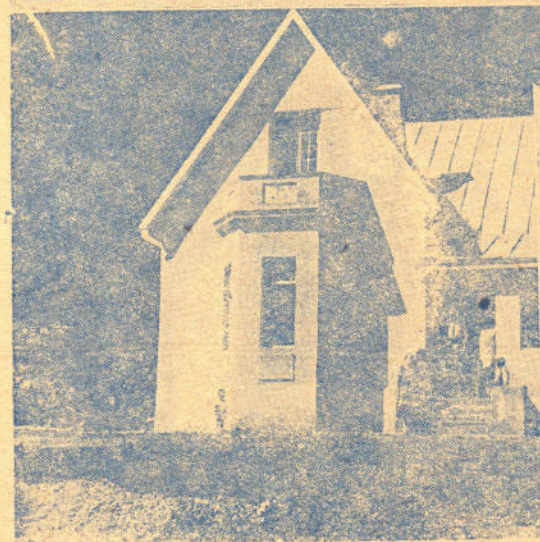
საქართველოს პროლეტ. არქიტექტორთა ასოციაციის ბრიგადის პროექტში კარგად და მიზანშეწონილად და გადაჭრილი კულტურის სასახლის აგების ყველა პრობლემა. სასახლის ყველა ნაგებობანი გათვალისწინებულია საბურთალოს მომავალ სოციალისტურ ქალაქის და დიდუბის და ლენინის სამრეწველო რაიონის მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილების თვალსაზრისით. მხედველობაშია მიღებული სამხრეთის კლიმატი-

ზესტაფონის ფერო-მარგანცის ქარხნის მშენებლობა

მარცხნივ—ფერო-მარგანცის ქარხნის მუშათა კლუბის მშენებლობა ზესტაფონში, მარჯვნივ—ფერო-მარგანცის ქარხნის საღუმელე კორპუსის მშენებლობა.

აღმშენებლობა სამხრეთ-ოსეთში

ზევიდან ქვევით—კულტურის ახალი
სახლი სტალინორში; დასასვენებელი სახლი
სოფ. ჯავაში; კულტურისა და დასვენების
პარკი სტალინორში; ძველი სტალინორი, სა-
ტუგო კომბინატის სტალინორში.

9/43

ქართული ენციკლოპედია

